

Izhaja ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 55.—; za ino-
zmetstvo Din 40.— neobvezno.
Oglaš po tarifi.
Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Kraljevi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Ispraviteljski oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 495
Podružice: Maribor, Baravska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem črt. zavodu: Ljubljana
št. 11.842 — Praha 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 16. septembra.
Glavni odbor JMO (Jugoslovenske
muslimanske organizacije) je imel sejo,
na kateri je sicer začasno odklonil fu-
zijo z Davidovičevimi demokratičnimi strank-
ami, češ, da so se med pristaši pojavile
težkoče, vendar se je na zboru priznalo,
da muslimani že ustanovitev nove
jugoslovenske stranke. Zato naj se na-
predovanje v smeri ločitve stranke od
vere vrši korakoma.

Priznati se mora, da so gg. muslimani
prišli do odkritja. Oni uvidevajo, da bi bilo
umestno se dvigniti nad nivo konfesio-
nalne stranke, a izjavljajo, da voliči ta
hipo-ze niso za to zreli, da pa jih je treba
vzdržati v tej smeri. Razvoj bosanskega
muslimanstva v naši državi je v teh
ogovornih že predobran: muslimani,
sicer fanatični v svojem versu, so is-
kreno na potu, da ločijo vero od politi-
ke. Se se vodstvo boji za manjate, a
smer jasno sprejema in hoče evolutio-
nirati muslimane, da bodo v skupni
stranki s pravoslavci in katoliki za-
sledovali svoje politične ideale. V nji-
hovi tozadevni izjavi zmanjše-
mo od avtonomizma, govori na se o
državnem edinstvu v jugoslovenskem du-
hu, katere formula je program — de-
mokratične stranke.

Vsak pristoje se mora računati tega
napredka. Ene verske stranke manj v
državi, kolik je to korak za Jugoslavijo
navzgor k edinstvu! Oni uvidevajo, da
politični odnosi vseh verskih skupin
bo še posebej satisfakcija za državo,
ki se je hotelo proti njej iz inozemstva
izpraviati versko zavest muslimanov.

Ako nam ta radost še ni dana, ven-
dar smer se že dobro vidi in v dogled-
nem času bomo videli jugoslovenske
muslimane v eni fronti s pravoslavci in
katoliki napredni katoliki.

Medtem, ko se drugod svetli obzorje
in se nam obeta likvidacija nezdrave-
ga odnosa vere s strankarstvom, se
trudi naša SLS dokazati sebi in svojim
pristajalcem, da je še potrebna. Muslimani
se n. 11 milijoni kristjani ne boje za
vero, 5 milijonov katolikov pa se boji
zanjo? Muslimani uvidevajo, da bodo v
skupni stranki s pravoslavci in katoliki
množično mirneje in boljše odnosa
poskus kakor verske prenapetosti proti
Islamu, katoliki na mislijo, oziroma du-
hovščina jih prečišuje, da bo katolič-
nem vernosti, če bo zanežen v ve-
ni partijsko vojno in se bo valjal v blatu
dnevni politični bojevi!

Tudi šef SLS g. dr. Korošec je na
zboru te stranke te dni ponovno govoril
o »preganjanju vere« in s tem dokazal,
da ni nič napredoval, temveč da je
ostal stari nenoboljšljivec.

S tem nastopanjem pa ne more za-
prečiti, da resnica ne prodira. Ako so v
Sarajevu muslimani uvideli, da je čas
vse izločiti iz politične arene, naj se
ne misli, da med slovenskimi duhovniki
ni nikogar, ki bi se bil istega mišljenja.
Se so redki, a že so tu možje, v vsa-
kem oziru verni, ki na obsejano mešanje
katoličanstva s partijo in zahtevajo de-
politizacijo cerkvenega aparata. Oni vi-
dijo, da bi tisti hip s Slovenstva padla
strahovita mora, ki ga danes izločuje
iz državnega dela in ga spravila v na-
stojstvo z državo in ostalim delom
naroda. Ako bi bili vsi katoliki pri-
stajši državnih strank, je po sebi dano,
da bi se te stranke že iz naimprativ-
neje strankarske vzajemnosti čuvala
vsakega koraka, ki bi žalil verski čut
svojih članov in bi njih tozadevno ob-
čutljivost varovalo z vso svojo mislijo.

V Sarajevu se že uči stvarneje
misliti, a ljubljanska škofija zahranju-
je slovenski duhovščini videti to, kar da-
nes vidi cela država. V Jugoslaviji ver-
ske stranke trajno niso moglo, in tisti,
ki tirajo ljudstvo v tako stranko, ubi-
lijo vpliv tega ljudstva v državi in s
tem ogrožajo njegovo gospodarsko
eksistenco.

Albanija in Jugoslavija

Skadar, 17. septembra. p. Dne 20. sep-
tembra se sestane albanski parlament
k jesenskemu zasedanju. Dotlej se pa-
vrne v Tirano notranji minister Zena
beg, ki sedaj biva na oddihu v Dubrov-
niku. Nedavnemu bivanju ministra Zena
bega v Beogradu prisluškajo posebno
važnost V Skadru krožijo vesti, da je
Zena beg sklenil z jugoslovensko vlado
celo vrsto raznih političnih in gospo-
darskih konvencij. Govori se tudi, da
se je minister z beograjskim kabinetom
dogovoril glede osuševanja Skadarskega
jezera. Albanska vlada se udeležila
tega dela z 32 %, jugoslovenska pa z
68 %. Osuševanje jezera namerava
poveriti francoski družbi.

Popust na železnih za delav- ce, dijače in invalide

Beograd, 17. septembra. r. Prometni mi-
nister Radojević je odredil, da imajo ročni
delavci, kadar potujejo po železnici iskati
dela, 50 odst. popusta na državnih železni-
kah, in sicer največ petkrat na leto. Pri bla-
gajih morajo pokazati potrdilo delavske
borze. Te olajšave so deležni tudi dijači.
Isti popust imajo štirikrat na leto invalidi.

Politična situacija

Tudi vsi državni podtajniki potujejo. — Nezadovoljstvo virov-
tiških radikalov s koalicijo RR.

Beograd, 17. septembra. r. Tudi državni
podtajniki so večinoma na potovanju. Nocoj se je od-
povedal iz Beograda državni podtajnik v minist-
rstvu za agrarno reformo Suvaković, dr. Andrić
potuje v Bosno in Hercegovino, Bora
Milanović pa v Južno Srbijo.

V političnih krogih v Beogradu je
zbudila nocoj veliko pozornost vest, da
je dobil državni podtajnik dr. Momčilo
Ivković od svojih volilcev v virov-
tiškem okrožju poziv, naj izstopi iz ra-
dikalskega poslanskega kluba in znak
nezadovoljstva z današnjo vladno koa-
licio RR, posebno na zaradi postopanja
radičevcev. Ta vest doslej še ni popol-
noma potrjena.

Davidovičevci so imeli dopoldne
krašjo sejo v svojem klubu, ki se je
udeležilo večje število poslancev, ki se
slučajno muče v Beogradu. V glavnem
so razpravljali o agitaciji po deželi. No-
coj odnositelj na Cetinje Liuba Davido-
vić, dr. Šimenković pa na agitacijo po
Južni Srbiji.

Samostojni demokrat Gliša Tadić je

Stjepan Radić pojde v Ameriko?

Vlada namerava najeti v Ameriki novo veliko posojilo. — Ra-
dićevo potovanje bo v zvezi s to namero.

Beograd, 17. septembra. p. Finančni
minister dr. Stojadinović je dal inozem-
stvu razumeti, da bi naša kraljevina
rada najela večje posojilo v inozem-
stvu. Z raznih strani je že prišlo več
uodnih ponudb. Najresnejša je iz Ame-
rike.

To posojilo bi znašalo 100 do 500 mil-
ijonov dolarjev. Izgleda, da se o tej
ponudbi resno razmišlja in da ima po-
sojilo precej izgledov za uresničenje.
Amerika nam je ponudila posojilo s po-
gojem, da se ima porabiti denar za go-
spodarske in kulturne potrebščine in
za izboljšanje prometa, nikakor pa ne
za oboroževanje. Kot jamstvo za po-
sojilo naj bi služili presežki dohodkov

monopolske uprave.

V političnih krogih se je med tem go-
vorilo, da gre zaradi tega posojila v
Ameriko Stjepan Radić, da pa bi imelo
to potovanje tudi precej propagand-
ne tendence. Naša vlada želi namreč
zbuditi pri ameriških Jugoslovenih vtis
da se naša kraljevina vedno bolj ure-
juje. Namen je tudi, pokazati jim, da
se je tako važna misija poverila osebi,
ki je bila še do včeraj umornik in sedaj
tako državotvoren človek. To naj bi bil
dokaz, da se je Jugoslavija že popol-
noma konsolidirala. Hkrati naj bi Ra-
dić posredoval pri ameriški vladi, da
privoli v to posojilo, ki naj se postopo-
ma subskribira na denarnih tržiščih.

Kralj in kraljica na potu v Črno goro

Kraljeva dvojica v Dečanih. — Sprejemanje deputacij. — Kralj
v Peči in Kolašinu. — Velike priprave v Dubrovniku.

Dečani, 17. septembra. r. Včeraj zjutraj
so bile gore v bližini Dečanov zasnežene.
Kralj in kraljica sta sedela na dvorščini sa-
mostana pri ognju in se razgovarjala s
sprejemstvom, predvsem z generalom Vuko-
tičem. Predvčeršnjim je ostala kraljevska
dvojica ves dan v samostanu. Popoldne je
kralj sprejel deputacije občine Dečani ter
raznih vasi iz Metohije, večinoma Arnavte.
nadalje mnoge učitelje in ugledne tamošnje
osebnosti. Včeraj dopoldne je kralj v spre-
stvu svojega adjutanta polkovnika Damja-
novića odšel v vas Dečani, kjer je posejil
novo šolo, ki so jo občani sami sezidali in
ki je veljala milijon dinarjev. Po povratku iz
vasi se je mudil kralj v samostanu in cerkvi
dve uri in si je ogledal razne freske, ki
predstavljajo prizore iz sv. pisma ter Kris-
tusaovega trpljenja, slike carja Dušana, car-
ice Jelene, kraljeviča Uroša, kakor tudi
vseh članov dinastije Nemanjićev. Kralj je
šel tudi v kamniti stolp, kjer si je ogledal
zvon iz leta 1445, ki ga je daroval samosta-
nu v Dečanih Nikola Gramatič, kancelar
despota Gjorgja Brankovića. Kralj in kra-
ljica sta si nato ogledala samostansko imet-
je in samostanski sadovnjak, nakar sta od-
šla k studencu, kjer se bo na kraljevo željo
in na njegove stroške postavil vodnjak. V
samostan prihajajo neprestano deputacije,
ki izročajo razne prošnje in pritožbe na
kralja.

Predvčeršnjim ob 4. popoldne je kralj
posejil patrijarhat v Peči. Prebivalstvo Peči
je kralja ob tej priliki sprejelo z velikimi
navdušenimi ovacijami. Pred patrijarhatu je
bil postavljen slavolok. Ko je prispel kralj
do slavoloka, so zazvonili vsi zvonovi. Vsa
duhovščina iz Peči je z arhimandritom Ire-
nejem na čelu šla kralju nasproti z evange-
liem, zlatim križem in sliko Matere Božje,
ki jo je baje po starih spornicah izdelal
evangelist Luka. Kralj si je nato ogledal cer-
kev in njene znamenitosti, nakar se je vrnil
v Dečane.

Včeraj dopoldne je kraljeva dvojica od-
potovala z vsem spremstvom iz Dečanov po
novi cesti preko Cankova v Andrijevce ter
je bila ob tej priliki ta cesta slovesno otvor-
jena za splošen promet. Kralj je obhajal
v Beranah, nakar je obiskal tudi samostan
Ginjerevi Stuhovi ter prenočil v Kolašinu.
Dubrovnik, 17. septembra. r. Tu se vrše
obširne priprave za slovesen sprejem kra-
ljevega para, ki bo bival v Dubrovniku dva
dneva in sicer 25. in 26. t. m. Popravljal se
ceste in razni nasadi. Gradita se tudi dva
velika slavoloka in sicer v Gružu ter pri
vходу v Dubrovnik. Kralj prispe v Gruž s
parnikom »Karagjorgje«. V Gružu ga spre-
me veliki župan Stjepo Knežević. Iz Gruža
odpotoje kraljeva dvojica v Pile, kjer jo bo
pozdvalil v imenu Dubrovnika župan Dro-
bac Nato se vrši ogled katedrale, kjer po-
zdvali kralja in kraljico škof z duhovščino.
Kralj posej tudi pravoslavno cerkev in se

zatem vrne na ladjo, kjer bo sprejel tudi
razne deputacije. Na parniku se bo vršil
slavostni banket. Za popoldne je določen
izlet na Cavtat, naslednji dan pa odpotoje
kraljeva dvojica v Korčulo.

Beograd, 17. septembra. p. Kralj Alek-
sander je danes popoldne na svojem po-
tovanju preko Južne Srbije v Črno goro do-
spel v Kolašin. Prebivalstvo mu je na vsej
poti prirejalo izredno navdušene ovacije.

Prometni minister o naših železnih

Beograd, 17. septembra. p. Prometni mi-
nister Radojević je sprejel nocoj našega
dopisnika ter mu podal nekaj zanimivih po-
datkov o naših železnih. Naša kraljevi-
na je dobila te dni štiri nove lokomotive,
ki smo jih kupili na Madžarskem, štiri pa
iz Nemčije na račun vojne odškodnine. S
tem prirastkom lokomotivnega parka je po-
polnoma zagotovljena izvozna sezona. Naš
promet se vidno izboljšuje. Kar je pokvar-
jenega, se sproti popravlja, tako da so dan-
es že skoraj vsi vozovi zopet porabni.
Promet je sedaj že skoro normalen. S sred-
stvi, ki jih imamo na razpolago, nam je da-
na možnost, da zadovoljimo vse potrebš-
čine našega prometa. Prometni minister je
dovolil pol milijona dinarjev za razširjenje
sanatorija za obolenje železničarjev v Vrnjač-
ki banji. Odobril je tudi vse načrte za zgrad-
bo predora skozi Ivanj - planino v Bosni.
Ta predor bo 3212 metrov dolg Na obeh
straneh se zgradi 15 kilometrov nove pro-
ge. — Danes je prometni minister Radoje-
vić opoldne zelo svečano izročil prometu
tri nove vlačilce »Dubrovnik«, »Skadar« in
»Velebit«.

Preprečen atentat na sov- jetsko poslanstvo na Dunaju

Dunaj, 17. septembra. s. Dne 16. t. m.
opoldne je dobila policijska direkcija iz
urada zveznega kancelarja obvestilo, da
se na rusko sovjetsko poslanstvo na
Dunaju pripravila atentat. Vseled tega
je policija takoj uvedla preiskavo in
aretirala dva bivša ruska državljana, ki
sta s nonparelami rotnimi listi prispe-
la iz Bolgarije na Dunaj in se nastanila
v enem tamkajšnjih hotelov.
Po dosednjih poizvedbah gre za
delo neke inozemske skupine, ki je od-
poslala na Dunaj svoje zastopnike, da
izvedejo napad na poslanstvo. Policija
je pridržala v zaporu tudi bivšega ru-
skega podpolkovnika Božidara Boro-
dina. Načrt za atentat so odkrili na ta
način, da se je eden udeležencev sma-
tral pri nagradi prikrajanega in je na-
črt izdal sovjetskemu poslanstvu.

Italija proti združitvi Avstrije z Nemčijo

Italijanska vlada stoji na stališču mirovne pogodbe in pakta
Zveze narodov.

Rim, 17. septembra. a. Z ozirom na
vesti, ki so se raznesle v Ženevi glede
juridičnega stališča Italije o vprašanju
zedinjenja Avstrije z Nemčijo zatrije
poloficijska agentura »Volta«, da ji je
mogoče na podlagi informacij, ki so
kontrolirane v odgovornih krogih, izja-
viti, da italijanska vlada nikakor ne
smatra za potrebno, da bi ponovno za-
trjevala svojo absolutno pripravljenost
za ugovarjanje. Italijanska vlada po-
polnoma vztraja na svojem stališču, ki
izhaja iz kombiniranih določb čl. 88 san-

germainske mirovne pogodbe in iz pr-
vega odstavka čl. 5. pakta Zveze na-
rodov.

Čl. 88 sangermainske pogodbe nam-
reč določa, da je neodvisnost Avstrije
neodpravliva in da Avstrija ne sme
storiti ničesar, kar bi moglo škoditi nje-
ni neodvisnosti. Čl. 5 pakta Zveze na-
rodov pa določa, da se more izvršiti
sprememba pakta in njegovih klavzul
samo z odobritvijo vseh, na dotični seji
prisotnih članov Zveze narodov.

Zavezniki pričakujejo nemški pristanek na varnostno konferenco

Besedilo zavezniškega povabila Nemčiji. — Nemški nacionalci
proti vstopu v Zvezo narodov.

Berlin, 17. septembra. d. Povabilo, ki ga
je 13. t. m. francoski poslanik de Marguerie
izročil zunanjemu ministru dr. Stresemannu
se glasi »Pri izročitvi note dne 24. avgusta
t. l. je bil francoski poslanik pooblaščen,
sporočiti zunanjemu ministru, da smatra
francoska vlada v soglasju z zavezniki za
primerno, v slučaju ugodnega sprejetja ome-
njen note po nemški vladi pospešiti zaključ-
tev uvedenih pogajanj s sestavkom pravnih
strokovnjakov in nadalje s sestankom zu-
nanjih ministrov prizadejih držav.«

Po sedaj zaključenih razgovorih pravnih
strokovnjakov v Londonu so francoska vla-
da in njeni zavezniki mnenja, da imajo v
poštev prihajajoče države skupen interes
na tem, da se pogajanja ne zavlačujejo, ka-
kor tudi da je došel trenutek za odlo-
čitev roka nameravanega sestanka Čas za ta
sestank bi bil pripraven koncem meseca

septembra ali najpozneje prve dni oktobra.
Konferenca naj bi se vršila na nevtralnem
tleh, najbolj primerno v Švic. O mestu se-
stanka bi se imele vlade šele sporazumeti.
Francoska vlada in njeni zavezniki upajo za
gotovo, da odgovarja ta predlog željam
nemške vlade in bo mogla kmalu sporočiti
svoje potrdilo.

Berlin, 17. septembra. k. Na povabilo or-
ganizacije volilnega okrožja Vzhodno Sa-
ške je govoril frakcijski načelnik Nemške
nacionalne ljudske stranke Hergt o vstopu
Nemčije v Zvezo narodov in o garan-
cijskem paktu. Izjavil je, da je mogoče o
vprašanju Zveze narodov razpravljati sa-
mo z vidika, da bi Nemčija zopet dobila
dežele, ki so ji bile po mirovni pogodbi od-
trgane. Iz tega izhaja samo po sebi, da o
vstopu Nemčije v Zvezo narodov ne more
biti govora.

Ženevske razprave o razorožitvi in o narodnih manjšinah

Jugoslavija za razorožitev in za varnostne pogodbe. — Anglija
zagovarja odgoditev razorožitvene konference. — Živahna de-
bata o manjšinskem problemu.

Ženeva, 17. septembra. s. Na seji tretje
komisije (razorožitvene) Zveze narodov se
je nadaljevala splošna razprava o trodel-
nem problemu razsodišč, varnosti in razo-
rožitve.

Češkoslovaški zunanj minister dr. Be-
neš je branil koordinacijo korporacij, ka-
terim je bilo odtegnjeno najvažnejše delo,
ker protokol ni bil ratificiran. Munch
(Danska) je podprl predlog Langeja, naj
bi se ustanovil začasno vsaj poseben odde-
lek za razorožitveno tajništvo. Govoril je
tudi za odpravo obvezne vojaške službe.
Endberg (Švedska) je izjavil, da je nje-
gova vlada za to, naj bi se hitro izvedla
razorožitev. Razorožitev je predvsem za-
hteva delavstva. Marković (Jugoslavija)
je zagotavljal, da je Jugoslavija prej ko slej
naklonjena ideji razorožitve. Govornik je
mnenja, da bo ustvaritev tkiv, renskega
pakta omogočila zaključitev posebnih po-
godb, ki bodo zagotovile mir tudi v drugih
evropskih državah. Matsuda (Japonska)
je zahteval, naj pride vprašanje razoro-
žitvene konference v prvi vrsti v kom-
petenco Sveta Zveze narodov. Hurst
(Anglija) je naglašal, da bi bilo treba pred
sklicanjem razorožitvene konference vsaj
do gotove meje rešiti vprašanje varnosti.
Vseled tega je govoril proti pospešenemu
sklicanju te konference.

V šteti komisiji (za politična vprašanja),
ki je razvila velika debata o problemu na-
rodnostnih manjšin, Galvanuskas (Litvan-
ska) je predlagal, naj bi se imenovala po-

sebna komisija, ki naj bi izdelala posebne
konvencije za varstvo narodnostnih manj-
šin med državami - članicami Zveze na-
rodov. Litvanski zastopnik je predlagal, naj
se klavzule glede varstva manjšin razte-
gnejo na vse države, da ne bo svet razde-
ljen na dva dela in sicer enega z državami,
ki bi uživale pravice popolne suverenitete
in drugega z državami z omejeno suvere-
niteto. Dr. Beneš je izjavil, da je dosedanje
postopanje v tem vprašanju garantiralo po-
polno objektivnost. De Juvenel (Francija) je
ostro nastopil proti litvanskemu predlogu
in predlagal, naj se imenuje posebna komi-
sija, ki naj prouči, ali je novo postopanje
za obravnavanje manjšinskega vprašanja
potrebno. Tudi angleški zastopnik Lord Ce-
cil in Italijan Cippio sta govorila proti pre-
logu Litvanske. Predlog sta podprli Polj-
ska in Rumunija, dočim je Hymans (Belgi-
ja) nujno svaril, naj se predlog ne sprej-
me. Po govoru kitajskega zastopnika in re-
pliki Galvanuskasa je bil končno sprejet
posredovalni predlog dr. Beneša, po kate-
rem se vsa debata glede manjšinskega pro-
blema izroči Svetu Zveze narodov v nadalj-
no presojo. — Pripomniti je treba, da je
ost litvanskega predloga obrnjena proti
državam, ki so nastale po vojni, ali pa so
svoje ozemlje po vojni razširile.

Dodatno k poročilu o zaključni seji zho-
rovanja Zveze narodov, je treba dostaviti,
da je rumunski zunanj minister Duca izja-
vil, da je pripravljen sprejeti predlog lit-
vanskega zastopnika.

Komunistično rovarjenje v Angliji

Angleški komunistični poslanec Wallhead napoveduje v Mo-
skvi komunistično revolucijo v Angliji. — Notranji minister o
rdeči nevarnosti.

London, 17. septembra. p. Iz Moskve
poročajo, da so delegati parlamentarne
skupine delavske stranke prisostvovali
predsedstveni seji osrednjega izvrše-
valnega odbora, kjer jih je pozdravil
Kalinin. V imenu angleške delegacije je
govoril poslanec Wallhead, ki je izjavil,
da je sovjetski sistem enostavnejši nego-
je angleški parlamentarizem ter je
obljubil, da bo sledil ruskemu vzledu.
Svoja izjava in je končal z besedami:
Revolucija pride gotovo. Kapitalizem
bo žel, kar je sejal.

Notranji minister William Johnson
Hick je izjavil zastopniku lista »Daily
Graphic«, da se pripravila s pomočjo
Moskve resen poskus uničiti angleško
konstitucijo in da bo vlada primorana
seči po ostrih sredstvih, ako bi ne za-
dostovale sedanje odredbe proti revo-
lucionarnemu delovanju komunističnih
elementov. Javnost naj bo prepričana,
da je notranje ministrstvo tekom počit-
nic natančno zasledovalo razvoj stva-
ri. Minister je nadalje izjavil, da bo imel
meseca oktobra več govorov, v katerih
bo skušal prenehati svoje sozdržavane
o resničnem obstoju rdeče nevarnosti.
Z ozirom na poročila washingtonskih

listov, da je po ameriških zakonih mož-
na prepoved izkranja angleškemu ko-
munističnemu poslancu Saklatvali, ki se
namerava udeležiti medparlamentarne
konference v Washingtonu, je izjavil
notranji minister, da ne more preprečiti
njegovega potovanja v Zedinjene drža-
ve, ker je Saklatvala britanski držav-
ljan. Ako bi imel to pravico, bi brez na-
daljnega onemogočil njegovo potova-
nje, ker je prepričan, da bo Saklatvala
samo škodoval angleškim interesom.

Rumunski prestolonaslednik v Pragi

Praga, 17. septembra. s. Rumunski pre-
stolonaslednik Karol je prispel včeraj kot
gost Aerokluba češkoslovaške republike v
Prago.

Povišanje uradnih plač v Franciji

Pariz, 17. septembra. k. Ministrski pre-
sednik Painlevé je sprejel včeraj predse-
dnika uradnih organizacij in mu objubil,
da bo pri zopetnem sestanku parlamenta
predlagal 120 milijonov frankov dodatnega
kredita.

Nova interesna sfera na Balkanu?

Rumunija se pogaja tudi z Madžarsko, Bolgarijo in Turčijo. — Senzacionalne izjave rumunskega zunanjega ministra.

Zeneva, 17. septembra.

Rumunski zunanji minister Duca je v svojem včerajšnjem govoru govoril najprej o manjšinskem vprašanju ter zastopal pri tem znano jugoslovensko stališče, nakar je zagovarjal prvič potrebo varnostnega pakta med državami, ki meje na Rumunijo. Dejal je: «Menim, da bi bilo potrebno, uresničiti regionalne pakte. Rumunija je že sklenila nekatere slične pogodbe in stremi za tem, da sklene v bodočnosti še nadaljnj. Misel o razsodišču se pojavlja vedno znova in vsakokrat, kadar bomo v položaju, da moremo skleniti pogodbo o razsodišču, bomo to storili. Reči morem, da se Rumunija ravno v tem času pogaja z več državami o sličnih pogodbah. Da dokažemo svojo mišljovitost, predlagamo brez izjeme vsem državam, ki meje na Rumunijo, naj sklenejo take pogodbe z nami.»

Ta izjava Duca je v ženevskih političnih krogih vzbudila veliko zanimanje, ker priznava, da niso rumunska vlada, da se razen s svojimi zavezniki pogaja tudi z Bolgarsko, Madžarsko in Turčijo. Jasno je, da bo v slučaju uspeha teh pogajanih, zlasti pa, ako sprejme rumunski predlog Bolgarska in Madžarska, prišlo do osnivanja nove interesne sfere balkanskih držav, iz katere bi po potrebi morala izstopiti Jugoslavija. Ta pogajanja bi mogla imeti tudi gotove posledice za bodočo odno-

šaje med Jugoslavijo in Bolgarijo, ker bi vsled tega postalo nemogoče vsako resno zblžanje. Samoočelje umevno je, da Rusija rumunskega predloga ne bo sprejela kot resnega, medtem ko imajo druge države, predvsem Bolgarska in Madžarska mnogo interesa na tem, da sklenejo take pogodbe s katerimi bi postala Jugoslavija v gotovi meri osamljena. Nekateri politični krogi vidijo v prihodu Cankova v Zenevo znamenje, da se pogajanja med Bolgarsko in Rumunijo že vrše. Duca je izjavil novinarjem, ki so ga prosili o tej stvari za pojasnilo, da rumunski predlog ni namenjen samo Mali antanti in Poljski, temveč tudi drugim državam. Sličen predlog je stavil Duca že v Genovi, vendar pa brez uspeha. Duca je dejal: «Mi hočemo s tem pokazati, da nimamo nobenih agresivnih namenov proti katerikoli sosednji državi. Ponujamo svojo roko, da dokažemo svojo mišljovitost. Nič nam ne more kaj zametati, ker tvorijo varnost nacionalne potrebe Rumunije. Ne potrebujemo ničesar drugega, kakor da živimo mirno in v dobrih sosednjih odnosih z vsemi sosednjimi državami.»

Splošno mnenje je, da ima pred Duca boljši diplomatičen značaj in namen, pridobiti v pacifičnem ozračju Ženeve simpatije, kakor pa pomen političnega delanja, ki bi imel kake večje resne posledice.

Radić in Cankov

Zeneva, 15. septembra.

Današnje seje Zveze narodov se je udeležil tudi bolgarski ministrski predsednik Cankov. Ne more se trditi, da bi bil predmet kakih posebnih simpatij. Pri zaključku seje je Cankov odhajal sam iz dvorane v spremstvu dveh Bolgarov. V garderobi mu prišli nasproti Stjepan Radić in ga veselosten pozdravil, mu stiska roko in ga sprašuje: «Kaj ste prišli? Ali ostanete dalj časa v Ženevi?» itd.

Cankov je odgovarjal v lpi srbohrvaščini, da ostane samo par dni, nakar poide v nemško Švico. Cankov je mnogo manj zgovoren kot Radić. Edino vprašanje, ki ga je stavil Radiću, je bilo: «Kako se počutite v Ženevi?» Nakar je Radić v svoji znani zgovornosti hitel zatrjevati, da se počuti izvrstno, da se tu da mnogo naučiti med imenitnimi državniki, znanstveniki, filozofi in pravniki. Besede so se kar vspale iz njegovih ust. Cankov je kar strmel. Radić pa ga ni izpustil prijeti ga je za gumb na suknjiču in ga vprašal: «Ali ste tudi vi oženjeni?» Cankov je dejal, da ima štiri otroke. Radić je hitel razlagati svoje stališče o razmnožitvi človeškega rodu.

Milo je bilo gledati rejenega hrvatskega tribuna, apostola «seljaške» države, s kakšno prisrčnostjo in navdušenjem se je sukal pred mrko, tudi debelo, vpognjeno postavlo šofitskega profesorja s kraguljevim licem, ki je dal v potokih krvi vdušiti seljaški pokret v Bolgariji...

Pa kaj hočemo? Včeraj je bil Stambolijski Radićev prijatelj, danes je našel novega prijatelja v Cankovu...

Vahabiti v Medini

Pred par dnevi se je raznesla vest, da so Vahabiti zavzeli Medino. Ker je že nad leto dni v njihovi posesti tudi Meka, imajo bojne trupe emira Sarda v oblasti obe sveti mesti muslimanskega sveta. Hedžas se nahaja v popolnem razkroju. Ali, sin in naslednik bivšega kralja Husejina, drži od večjih krajev samo še Džido ob Rdečem morju, ali njegova odhodna moč je minimalna in prav verjetno je, da bodo Vahabiti prodrli prav do obale, ne da bi se jim Ali mogel upirati.

Tako je zašla zvezda Hedžasa, ki je nekaj časa sijala tako visoko. Komaj dve leti je, ko se je kralj Husejin oklical za kalifa in je postalo možno, da ga islamski svet prizna za verskega poglavarja. Danes sedi isti kralj Husejin — v prenosu ali boljši v internaciji — na otoku Cipru, njegov naslednik, sin Ali pa izgublja zadnje ostanke svoje države.

Ko je Husejin med svetovno vojno stonil na angleško stran ter prišel bo s Turki, se mu je obetala sijajna karijera. Saj se je imel ves arabski svet osvoboditi turškega gospostva in se pod angleškim pokroviteljstvom urediti v samostojne državne organizme. Obstojele so težnje, da se vsi z Arabci poseljeni predeli uredijo v eno državo. Seveda Angleži nikdar niso resno mislili na to; pustili so po zmagi nad Turki da ostanejo vse poprejšnje politične enote med Arabci, kakor so obstale dotlej, povrhi pa se so osnovali nove. Danes je med Arabci osem malih držav: Hedžas, Jemen, Oman, Asir, Hadramut, Nedžd (to je država Vahabitov), El Koveit, Transjordanija ali Kerak ter Mezonopotamija ali Irak in poleg tega še Palestina ter francoska Sirija. Nasproti med temi državami so ostale in Angležem nikakor niso neliuba. Posebno poučno pa je, kako hitro so Angleži nehali podpirati kralja Husejina, ko so ga začeli napadati Vahabiti. Pomoči ni dobil od njih nikake, češ, naj se brani z lastnimi silami. A še več: Husejin je abdiciral na korist svojemu sinu Aliju ter se umaknil v Akabo, primorsko mesto v skrajnem severnem zalivu Rdečega morja. Toda Angleži so

mu naposled predložili zahtevo, da se v svojih, da pomiri Vahabite, preseli na Ciper. Akabo na prepusti Angležem. In tako se je zgodilo: Akabo so Angleži ločili od Hedžasa in jo mislilo preurediti v pomorsko oporišče, za kar je tem prikladnejša, ker se nahaja v bližini Suesa.

S svojo taktiko so si Angleži pridobili prijateljstvo pri Vahabitih, ki so zdaj gospodari na najvažnejšega dela Arabije. Če bodo še dalje širili svojo oblast, kdo bi mogel to reči? kakor Husejinu, so bili tudi sovražniki tudi njegovima sinovoma Abdulahu v Transjordaniji in Fejsalu v Iraku ter so oba že napadali svoj čas. Ali ves primitivni ustroj vahabitske moči kaže na to, da kakih večjih uspehov njihovi ekspanzivni težnji ni pripisovati. Angleži le mirno trpe, da si arabski emiri in sultani in kralji nagajajo medsebojno, se slabijo in držijo zaželjeno ravnotežje. Narodnega in političnega edinstva med Arabci še davno ne bo.

Pri g. Chamberlainu

angleškem zunanjem ministru.

(Od našega posebnega dopisnika.)

Zeneva, 14. septembra.

Poučeni ljudje so mi dejali, da je treba biti do minute točen, kadar je angleški minister dovolil in določil uro sprejema. Da temu ni vedno tako, vsaj kadar se angleški državnik nahaja na manj kot Velika Britanija točnem evropskem kontinentu, sem skušal pri intervjuu, ki ga je dal pred svojim odhodom iz Ženeve britanski minister za zunanje zadeve g. Austen Chamberlain. Prišel sem natančno ob pol deset uri, pa bi se bil lahko zglasil šele četrt ure pozneje brez zamude.

G. Chamberlain mora biti imeniten družabnik v svojem prostem času, noli duhoviti šal, saj jih kar stresajo iz rokava tudi tedaj, ko se mu stavlja vprašanja, ki globoko posegajo v politično usodo Evrope in sveta. G. Chamberlain je človek štiridesetih let, svetlih las, seveda obrit, visoke, tanke rasti, nosi monokel na črni vrvi, ki ga spusti, kadar hoče čitati, oblečen črno z znošno eleganco. (Ta znošna eleganca ugodno razlikuje pri vseh zastopnikih velikih civiliziranih narodov od pretirane, neharmonične, kričeve «elegance» mnogih zastopnikov manj civiliziranih držav.) Ko vstopi, pozdravi lepo francoski. Vendar se vrši razgovor v angleščini, čeprav je g. Chamberlain izvrsten poznavalec francoskega jezika. Sede na nizko stoličko, iztegne noge pod njo, nasloni se s komolcem na mizo, držeč v drugi roki cigareto, katere pepel lepo odklada kar na stekleni pokrov. Smehljaje se pri razgovoru skoro vedno, videti je nenavadno dobre volje. Na nekatera vprašanja odgovori z izvrstno šalo, kateri se tudi sam v prvi vrsti smeje, druga potrdi kratko z «yes», tretja istotako lakonično zanika. Včasih razmišlja pol minute in razbaniči čelo, preden da odgovor.

Na vprašanje, kaj sta počela g. Chamberlain in Briand pri angleškem ministrskem predsedniku g. Baldwinu, je dejal: «To je bil obisk iz vladnosti». — «Ali ni bilo tu razgovora o vseh političnih vprašanjih med Anglijo in Fran-

cijo?» — G. Chamberlain se odreže: «Mislim, da ne. Toda pojdite k g. Briand, ta je bil tam, na ve. Le vprašajte ga o, le vprašajte ga!»

«Ali bosta Poljska in Češkoslovaška tudi povabljena na konferenco z Anglijo?» Odgovor: «Ne morem reči. Počakajte, da se snide, pa boste videli, kdo bo tam.»

«Ali bo zastopana Italija?» Odgovor: «Prav zelo upam, da bo tako.»

«Kdaj bo Velika Britanija izpraznila Köln?» Odgovor: «Kadar bo Nemčija izpolnila svoje obveznosti glede razorožitve. Niti en dan več ne ostanemo tam. Jaz si ravno tako želim oditi iz Nemčije, kot si Nemčija želi videti moj odhod.»

«Kaj pravite o predlogu g. Udena?» G. Chamberlain zamahne z roko: «O, zdaj nič ne pravim. Gotovo pride še več drugih predlogov tekem zasedanja, na homo videli, kateri bo najpripravlnejši!»

«Ali bo varnostni pakt, ki ga sklene Velika Britanija, obvezen tudi za dominijone?» Odgovor: «Mi v Londonu nimamo po ustavi nobene možnosti odločati tudi za selfgovernemente v dominijonih.»

«Kaj je z vstopom Nemčije v Zvezo narodov?» Odgovor: «Nič ne vem. Državniki so veseli, če morejo predvideti vsaj nekaj stvari za na bližjo prihodnost.»

Na ta način je tekla ta razgovor. Človeku se je zdelo, kot da je pri g. Pašiču v Karlovih Varih. Kdor je mislil, da se da od g. Chamberlaina več zvedeti v salonu hotela «Beaurivage», kot kar je že povedal na seji Zvezinega Sveta in v svojem znamenitem govoru v «reformacijski dvorani», ta ni prišel na svoj račun.

Politične beležke

— Napredek SDS pri občinskih volitvah v občini Sv. Krištof. Preteklo nedeljo so se vršile nove občinske volitve v občini Sv. Krištof pri Laškem. Vloženih je bilo 6 kandidatskih list, in sicer tri SDS in tri SLS. V skupnem je dobila SDS 245 glasov (od lanskih občinskih volitev 78 glasov več), SLS na 507 glasov. Najhuša agitacija od strani SLS se je vršila pri Sv. Jederti, vendar jim ni koristila. Ker jih je SDS prehitela z večino 30 glasov. Na posameznih voliščih so bili voljni rezultati sledeči: Na volišču v Laškem SDS 79 in SLS 229 glasov, na volišču pri Sv. Jederti SDS 120, SLS 90, na volišču v Dolu pa je dobila SDS 46 in SLS 185 glasov. Tudi volitve v občini Sv. Krištof so dokaz o vztrajnem in lepem napredovanju samostojnih demokratov.

— Pucelj vabi delavstvo. Zadnji «Kmetijski list» obhvalja oklic predsedstva Zveze slovenskega kmetijskega ljudstva na delavstvo v Sloveniji, naj se pridruži Radićevi stranki. Oklic napoveduje, da se bo v kratkem vršil sestanek zaupnikov iz obrtniških in industrijskih krajev radi posvetovanja, kako bi bilo najbolje ustanoviti «Delavsko zvezo za Slovenijo», ki bi stopila v zvezo z drugimi delavskimi organizacijami v državi, ki imajo enake cilje, zlasti pa z delavstvom, organiziranim v «Hrvatskem radniškem savezu» v Zagrebu. Oklic utemeljuje potrebno nove delavske organizacije s tem, da je delavstvo sedaj razbito na mnogo strank in frakcij, ki nimajo nobene moči, pa je zato potrebno, da se združi v enotni organizaciji in priključi Radićevemu seljaškemu pokretu. Da ta pokret ne bo združil v sebi vsega delavstva, je popolnoma jasno, na momenta ustanavljanja nove Puceljeve — Prepeluhove delavske organizacije samo novo cepljenje delavskega. Da ta akcija ne bo uspešna in da ne bo imela praktičnega pomena za delavstvo, ne nudi samo dokaz za maloštevilni in brezpomembni «Hrvatski radniški savez», ki ima v svojih vrstah samo nekaj uskokov bivše k-šćanske — socialne delavske organizacije v Zagrebu, ampak tudi Stjepan Radić sam, ki se je nedavno izjavil kot načelen nasprotnik ne samo osemurnega delavnika, ampak tudi nedeljskega počitka. Zato beležimo pojav oklica na delavstvo samo kot neskrupulozno željo, oiačiti Radićevo stranko tudi na račun delavstva. Večjega pomena ta oklic za delavstvo nima, kar dokazujejo tudi razne dosedanje izjave Puceljevih pristajev, da predstavljajo razredno kmetijsko stranko.

— Ljudski «tabor» na Homcu. Glasilo SLS poroča, da se je vršil 8. t. m. na Homcu veličasten ljudski tabor. Da se vidi, kaj smatrajo klerikalci za «tabor» in še veličasten po vrhu, naj ugotovimo, da se ga ni udeležilo niti 100 volilcev. V prejšnjih letih se je na Homcu kar trlo ljudstva in je odmevalo po cellem hribu. Letos je bil shodič žalosten, ploskanja malo in še to le od duhovnov in klerikalnih «maherjev», ki so si s tem sami delali korajžo. Da, tabor so nameravali imeti, poročil se je na dolgočasen sestanek. Cela prireditev je bilo samo zahajevanje proti SDS. «Jutru», dr. Žerjavu. Metoda je zelo enostavna: kar ni dobro, to so zakrivali samostojni demokrati na Homcu so krenoli delati reklamo za SDS, kajti zborovalci niso tako neumni, da bi ne vedeli, da so 8. februarja Slovenci izvolili 20 klerikalnih poslancev in le 2 demokrata. Davki so veliki, ker je SLS skupno z radićevci zadrževala izvedbo ustave in stvarno delo in ker je mesto poštere dela naskakovala razne veterne mlina (n. pr. cirilico, «nevarnost» za vero, «nevarnost», da bodo Slovenci porušili itd.). Če bi bili Slovenci 8. februarja izvolili 20 samostojnih demo-

kratov, bi bila veljava naše delegacije toliko, da bi bili vrgli pretrane davčne zakone in enako pretirano davčno prakso. Zanimivo je bilo na shodu v Homcu tudi čuti, da je «sporazum» potreben in da ga SLS želi. Na shodu se je prav jasno namigavalo upanje, da bo SLS 20. oktobra že skupaj z radikali na vladi. Pripravljalo torej volilce na kapitulacijo.

— Klerikalne intervencije v Beogradu. Včerajšnji «Slovenec» poroča, da sta v sredo dospela v Beograd klerikalna poslanca Smodej in Kremžar, da intervenirata radi raznih potreb svojih volilnih okrožij. Kaj sta dosegla, «Slovenec» ne poroča, nač na pove, da sta se že zvečer odpravila nazaj v Ljubljano. Poslanca Smodej in Kremžar sta si za svoje «intervencije» izbrala zelo primeren trenutek. V Beogradu namreč ni sedaj nobenega ministra razen prometnega ministra Radojevića. Da bi pri njem intervenirala radi kakih tovrstnih listov, ni verjetno, pri ostalih ministrih pa nista mogla, ker jih ni v Beogradu. Zato so «politični krogi» mnenja, da sta poslanca Smodej in Kremžar samo intervenirala v pisarni Narodne skupščine zaradi izpolnila poslanskih dnevnice in da je njihova intervencija obstojala samo v podpisu tozadevnih pobotnic. Če bosta te dnevnice odstopila za potrebe svojih volilnih okrajev, potem bi «Slovenec» unravičeno pisal, da sta «intervenerala» radi raznih potreb njihovih volilnih okrajev.

— Zanimiva priznanja. Radićev organ «Kmetijski list» se baha, da je poslanec Pucelj povzročil odstavek, oziroma premeščenje nadzornika Schella in imenovanje novega nadzornika, ki da se ga priporočali vsi usledni — učitelji. Tudi zopetna namestitev klerikalnega organizatorja prof. Makarja v Ptuj je glasom «Kmetijskega lista» delo poslanca Pucelja. Kdo je notico v «Kmetijskem listu» spisal, se vidi več kilometrov daleč. Nam je prav ljubilo, da se te stvari pojasnimo, ker gotovi krogi med učitelstvom in kalnem ribarju. Dobro bi bilo naiti še učitelje, žlane UJU, ki so priporočali odstavek učitelja — nadzornika Schella. Klerikalci naj bodo zadovoljni, da jim ni treba delati v vladi, saj delajo zanje gospodje okoli «Kmetijskega lista».

— Radićevci in gornjeograjske planine. «Kmetijski list» je silno zbolela opazka «Jutra», naj gornjeograjski kmetije vprašajo gosp. ministra Pavla Radića, zakaj njegovo ministristvo zadržuje kmetov pašo na škofovem veleposlovstvu. «Kmetijski list» brani gosp. Radića, češ, da je ministristvo za agrarno reformo ustavilo delo na licu mesta za ohranjanje pašnikov že pred nastopom nove vlade. To je res. Ministristvo je izdalo brzojavno naredbu po ostavki vlade PP in pred prisego nove vlade RR, torej v trenutku, ko je bil sporazum že sklenjen, podpisal in oživotvoren in so radikali bili že vezani z radićevci. Ko je gosp. Pavle Radić prisegel, je bila brzojavka, ki ustavlja dela na licu mesta, od njegovih novih zavveznikov že oddana, a minister bi lahko pustil dela nadaljevati, ker škofov rekurz ni bil še rešen. Treba bi mu bilo samo naročiti, da telegrafirajo v Ljubljano, naj se dela nadaljujejo. Sedaj pa mi vprašamo novepečene radićevce, zakaj sede z gosp. Puceljem že dva meseca na vladi in niso še dovolili nadaljevanja del, za koje so gornjeograjski kmetije žrtvovali 80.000 Din. Ali so tudi naši radićevci pod škofovo komando?

— Minister in še kaj. Narodni poslanec dr. Gliša Tadić je poslal ministru pravde Gjuričiču vprašanje, ki navaja: «Gosp. dr. Benjamin Superina, aktivni minister za pošto in brzojavo, vrši istočasno tudi advokaturu v Sisku. Sprejema stranke, vloga tožbe in prošnje, vse pod svojim imenom, in sprejema rešitve oblasti na svoje ime kot odgovornik. A odredba § 4. odvetniškega reda, ki velja na pravnem področju Hrvatske in Slavonije, izrecno odreja, da z advokaturu ne more biti vezana kaka državna služba s plačo. Navzlic temu je dr. Superina aktivni minister in odvetnik obenem. Kralj, banski stol v Zagrebu je kot nadzorna oblast dolžan v smislu pozitivnih zakonskih predpisov pozvati dr. Superina, da se v določenem roku odreče advokaturu ali na ministrskega položaja. To se do danes ni zgodilo, a tudi dr. Superina ni dal ostavke na advokaturu.» Interpelant zahteva od ministra pravde usten odgovor v Narodni skupščini kaj namerava ukreniti, da ukloni navedeno nezakonitost. Kakor navaja «Riječ», vrši tudi trgovski minister dr. Krajač že dva meseca poleg ministristvanja še funkcije kraljevnega beležnika in pobira s tem dvojne državne dohodke, kar je po zakonu nedopustno.

Iz demokratske stranke

Shodi in sestanki SDS v m. rihorski oblasti

V Središču ob Dravi se vrši v nedeljo 20. t. m. ob pol 3. uri popoldne na Rotovžu shod poslancev dr. Pivka, na katerega opozarjamo vse somišljenike v Središču in okolici.

V Ormožu se v nedeljo, 20. t. m., ob 20. uri istotako shod narodnega poslancev dr. Pivka. Priprčani smo, da se bodo ormoški in okolški somišljeniki udeležili tega shoda v častnem številu.

V Ptuj se vrši v soboto 19. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu članski sestanek SDS, na katerem bo podal poslanec dr. Pivko svoje poročilo.

V Zavrču se v nedeljo 20. t. m. zjutraj po maši v prostorih Tomaža Murkovića članski sestanek SDS in bo tudi tam poročil poslanec dr. Pivko.

Nadaljni shodi se vršijo:

V Slovenjgradcu v torek 22. t. m. ob 20. uri. — V Pobrežju v četrtek 24. t. m. ob 20. uri v prostorih g. Tončiča. — V Podčetrku v soboto 26. t. m. v Sv. Petru p. Sv. gromi v nedeljo, 27. t. m., zjutraj. — Zuplevcu isti dan popoldne in v Brezici istega dne zvečer članski sestanki.

Mladinska organizacija

Danes obvezna tamburaška vaja, na katero vabimo tudi novo pristopivše člane. Začetek vaje točno ob 8. zvečer. — Načelnik Seja osrednjega odbora Z. D. M. se vrši v ponedeljek 21. t. m. točno ob 8. zvečer v društveni sobi. — Predsednik.

Iz Zveze kulturnih društev

Zveza kulturnih društev se je z ozirom na notico o pisateljskih tantijemah, ki izšla pred kratkim časom v ljubljanskih stih informirala glede plačevanja teh tantijem pri pooblaščencah za Slovenijo g. Cirih Tavčarju ter izposlovala za vsa svoja društva, ki prosijo za prireditve iger preko njene znatno znižanje odstotne mere zakonsko dovoljenih tantijem.

Priporočamo torej vsem našim društvom, naj se radi dovoljenja vpriizoritve iger v bodoči sezoni obrnejo na nas pisemno najmanj 14 dni pred vsako igrjo, nakar jim bo ZKD, da se izognejo morebitnim nepotrebnim pravdam, izposlovala potrebno dovoljenje proti plačilu jako nizkih tantijem.

Po svetu

— Udeležba Italije na varnostni konferenci. Oficijni organ italijanske vlade «Messaggero» izjavi: Italija ni nenaklojno, na priznati varnostne pravice Češkoslovaški in Poljski in jo eventualno podkrepiti z oportuno formulo, dasiravno Češkoslovaška ne polaga danes velike važnosti na prijateljstvo Italije. Toda Italija noče imeti nobene zveze med brentnersko mejo ter poljskimi in češkoslovaškimi mejami, ker noče prevzeti izvenzemljne splošne obveznosti varnostnega pakta nobenih drugih obveznosti. Francija ima s Češkoslovaško zvezno pogodbo, s Poljsko pa prijateljske odnose političnega in vojaškega značaja. Nasprotno pa ima Italija dobre prijateljske zveze s Poljsko in korektno odnose s Češkoslovaško. Zato bo šla v tem oziru politika obeh latinskih držav Francije in Italije svojo lastno pot.

— Nov velenški dnevnik na Dunaju. Velenška ljudska stranka v Avstriji prične s 1. novembrom izdajati na Dunaju nov jutranji dnevnik. Stranka je nabrala v Nemčiji en milijon zlatih mark za financiranje novega lista, ki bo propagiral združitev Avstrije z Nemčijo.

— Popuščanje Turčije v mosulskem vprašanju. Komisija trojice Zveze narodov za mosulsko vprašanje je povabila na sobotno sejo turškega zunanjega ministra Tefvik Rudžija, ki je izjavil, da je pripravljen odstopiti ozemlje Diale v južnem delu vilajeta Iraku pod pogojem, da se sklene varnostni pakt med Irakom, Turčijo, Perzijo in Anglijo.

— Komunistične demonstracije v Italiji. Na dan obletnice komunistične revolucije v Rusiji so razobesili italijanski komunisti v Rimu in po drugih mestih rdeče zastavice, ki so silno vznemirile fašiste ter jim povzročile precej dela, kajti zastavice je bilo toliko, da so bili fašisti cel dan zaposleni z njihovo odstranitvijo.

— Smrt sovjetskega državnika. V nekem jezeru v okolici Newyorka je utonil bivši nadomestni predsednik ruskega revolucionarnega vojnega sveta Skljanskij, najverjetneji sodelavec Trockega v času državljanske vojne. Po odgovodi Trockega so odstranili tudi njega, nakar je šel v Ameriko. Tekmeck Trockega Frunze je izdal ob njegovi smrti poseben ukaz na rdečo vojsko, v katerem proslavlja zaslugе pokojnega, kaj terega ime bo nosil odslej neki petrograjski polk.

— Moč fašizma. Ob priliki obletnice umora fašistovskega poslance Casalinija je poslal tajnik fašistovske stranke Farinacci min. predsedniku Mussoliniju pismo, v katerem pravi, da je bilo po Casalinijevem umoru umorjenih 54 fašistov in da je sedaj organiziranih 700.000 fašistov v 9000 skupinah, nadalje 25.000 žensk v 590 skupinah. V 34 legijah je organiziranih 70.000 mladeničev. Poleg let političnih skupin je 317 nacionalnih strokovnih organizacij z 1.800.000 člani, nadalje je v oblasti fašizma 6317 občinskih uprav, 68 pokrajinskih zastopov in železniška organizacija z 80.000 člani.

— Nemške želje in upenja. Predsedstvo nemškega «Ostbunda» v Berlinu, ki skrbi za emigrante iz Češkoslovaške in Poljske, je poslalo nemški vladi pismo, v katerem govori o izgubljenih vzhodnih deželah in o trpljenju beguncv iz teh krajev, ki jih je treba podpirati, da ne izgubijo upanja na skorajšnji povratek v svojo nemško domovino.

— Sporazum med Poljsko in Litvansko. Poljsko uradno poročilo potrjuje, da se je na konferenci v Kodanju dosegel sporazum, da pa se bodo še neresena vprašanja rešila na sestanku, ki se vrši 10. oktobra v Luvanu.

Sah

Simultanika Jerošova in C. Vidmarja. Na igralnem večeru v sredo 16. t. m. se je vršila v klubu alternativna simultanika Jerošova in C. Vidmarja proti 17 šahistov. Dobila sta 9. zmagala 5 in remizirala 3 partije. Ker imajo take prireditve namen, izveždati mlajše igralce in ne gledati toliko na rezultat, kakor na moč, hitrost in pregled igrje, katerim pogojem sta oba zadovoljila se je zanimiva simultanika kmalu končala. — V tro-matču Jerošov-C. Vidmar-Dernovšek je odigranih pet partij. V tretji partiji je Jerošov v lepi kombinacijski igri porazil Dernovška, v četrti pa je C. Vidmar premagal Jerošova, v peti je Dernovšek že iz slabše pozicije dobil proti C. Vidmarju. Stanje: C. Vidmar 2½, Dernovšek 1½, Jerošov 1.

Naši kraji in ljudje

Duhovniški prejemki

Med duhovščino revnejših župnij je precej nezadovoljstva radi ureditve prejemkov. So fare, ki so prav težavne in razvešene, in ravno te fare so navadno ubožne in župniki nimajo pomočnikov. To velja zlasti za Dalmacijo na tudi pri nas v Sloveniji imamo dokaj slučajev, ki so potrebni drugačne ureditve.

Ne more se reči, da so cerkvene oblasti temu problemu posvetile zadostno pozornost. Cerkev je zelo ljubosumna na svojo avtonomijo, ki jo širi tudi na upravo onega dela narodnega premoženja, ki je namenjen pokritju cerkvenih potreb. Tu ni niti računov niti kontrole inavnosti ali vsaj prizadetih vernikov.

Vzdrževanje duhovščine je urejeno čisto po svoje. Dohodki cerkvenega imetja, takse za cerkvene obrede, bera, razne zbirke, vse to tvori vir dohodkov, ki je valutno krizo prestal mnogo bolj nego prejemki javnih nameštencev in upokoincev.

Nezadovoljstvo prizadetih aktivnih duhovnikov in upokoincev skušajo cerkveni voditelji »kanalizirati«. Mesto da sebe primejo za nos, odvajajo nezadovoljstvo proti — državi, češ, da bi morala dvigniti dražinske doklade duhovščini, ki ima pravo na konkrucio. Zopet čitamo v glasilu SLS prav neokusne izbruhe, ki so nabraž kar v domači kuhinji fabricirati. Trdi celo, da SDS ne privošči duhovnikom večjih doklad.

To je seveda grda laž. Resort ver sicer ni bil še več let v rokah SDS, ali vselej je stranka podprla pravične želje duhovščine. Ko se je nameravalo dražinske doklade urediti na škodo Slovenije, je SDS odločno uzoravala. Letošnja nova ureditev, ki jo je finančni odbor odobril, je delo PP-vlade in je prav neokusno metati demokratom polena, če so na to ureditev pristali celo v času, ko so bili v težkem boju za izplačilo uradniških diferenc.

Očitno se, da kateheti niso dobili izplačanih prejemkov. To vprašanje je čisto administrativno. Vsakdo katehetom privošči, da dobe, kar jim gre. Da je izplačevalna postavka v budžetu pomankljiva, ni krivda SDS, ki budžeta ni delala. Bila je stvar poslanecv SLS, da pravočasno opozorijo na pomankljivost. A gospodje so to opazili šele, ko je bil budžet za l. 1924-25. že sprejet.

Morda so g. kateheti toliko objektivni, da priznajo, da so na vsi moč bili na delu zoper izvolitev demokratov in je težko konstatirati dolžnost SDS, da se trudi baš za katehete. Sicer na nam je znano, da so naši poslanci energično urejali naknadni kredit, kakor sta ga zahtevala finančna delegacija v Ljubljani, oziroma oba velika župana.

Ze zgoraj smo omenili, da priznavamo, da je nova ureditev duhovniških prejemkov potrebna. Bero je treba povsem odpraviti. Gospodarstvo s cerkvenim imetjem je treba urediti po načelih moderne demokracije, ki jo baje zastopa tudi SLS. Presečke treba uporabiti za dopolnitev, kjer manjka. V tem pogledu je ravno posl. dr. Žerjav ministrstvu ver predložil točen načrt, ki bi zadovoljivo uredil prejemke katoliškega klera v Jugoslaviji. Seveda to niso lahki problemi, temveč zahtevalo resnih študij, ki pa so zlasti na Hrvaškem pred vojno dospelo do precejšnje zrelosti.

Tačas treba pomoči onim, ki so največje zadeti. A za to treba predvsem iniciative na cerkveni strani sami. Na primer škofski premoženje! Ali je brez interesa, kam gredo dohodki goriškega veleposestva? Ve se, da do 30 milijonov za svrhe, ki so daleč od aktualnega vprašanja duhovščine. Gospoda, ki se pritožuje, naj najprej na-

pravi red pri sami sebi, t. i. v cerkveni organizaciji. Zabavljanje na državo, naj povzra davke, da uredi slučaje duhovniškega ubožstva, bo ostalo brez odziva in odmeva, dokler ne bo reda tam, kjer ga duhovščina sama more izvajati.

Dodamo naj na kraju še vprašanje: Ali hoče SLS, da se duhovščina podzavi? Naši kateheti upravičeno kličejo, naj se jim izplačajo honorarji, a dobro bi bilo, da istočasno neha govoriti, da niti kot državni kateheti nimajo z državo kaj opraviti.

Šolski vrtovi v Ljubljani

V poslednji številki »Popotnika« čitam odlomek Decrolyjevega poročila o novih vzgojnih poizkusih v Haagu. Nizozemska ima odlične pedagogne najmodernejših vzgojnih načel. Uveljavili so jih že z odličnimi uspehi na prvih poskusih šol in jih uvajajo tudi na javnih šolah. Očividno je po veduje, da so večji dečki iz lastnega nagiba popravljali orodja, posode, ceste in kanale. Po šolah je sploh gotov čas določen domačim delom. Otroci pomagajo vsak po svoji moči tudi pri vzorno urejenem šolskem gospodarstvu. V tem oziru se odlikujejo tako, zbrane Montessorijske šole, ki so zgrajene med lepimi nasadi in razsežnimi igrališči. Te šole zadoščajo vsem higijenskim, pedagoškim in gospodarskim zahtevam. Na teh šolah se vrše tudi redno roditeljski sestanki s predavanji in razgovori. Vsega tega pri nas ni.

Haag ima tudi bogato mladinsko knjižnico za vse kategorije šol. Tu so dalje štirje veliki, vzorno obdelani šolski vrtovi, kjer dela lahko vsak dan do 400 šolskih otrok. Dela na teh vrtovih pa ni smatrati za brezplodno igranje, niti za prisilno neprijetnost, katere se otrešajo šolarji in učitelji. Nizozemski šolarji ljubijo delo na vrtu, roditelji so vneti zanje, zato se opravlja resno, radostno in uspešno. Vse delo nadzirajo in vodijo učitelji strokovnjaki-vrtnarji. Šolski otroci vsi dobijo v obeh spolov torej kopelje, sejejo, presajajo, plevejo, sekajo, zalivajo in žanjejo Decroly pravi: »Pogled na to pisano poljano živih človeških in rastlinskih cvetk je veličasten za vzgojitelja in psihologa. Vpliv ozkega stika z naravo je neizmerno blagodejen na mlada bitja«.

Skratka: v Haagu in po večjih mestih Nizozemske utrpi živahno pedagoško življenje. Njegovi vgojitelji uživajo zaupanje javnosti, roditeljev in oblasti, ki jih v vsakem oziru podpira.

A pri nas? Tudi jugoslovnsko prosvetno ministvo je odredilo, da imej vsaka šola svoj vrt, ki ga naj pod nadzorstvom učiteljskega odbora tudi šolska mladina. O uspehih na deželi bi vedeli povedati nadzorniki. Tam imajo šolske drevesnice, po večini pa goje zelenjadstvo, a brez otrok. V Ljubljani imamo v Trnovem velik Centralni šolski vrt. Namenjen je vsem ljubljanskim osnovnim in meščanskim šolam. Zemljišče je zelo neugodno, precej močvirno in od večine šol preveč oddaljeno. Šolska mladina je v šolah večinoma od 8.—1. nekateri razredi pa imajo tudi popoldanski pouk. Učitelstvo opravlja poleg obilnega pouka popoldne še korektore, poučuje na obrtnih strokovnih šolah in v raznih tečajih, deluje pri prosvetnih društvih itd. A tudi mnogi roditelji ljubljanskih šol mladine ugovarjajo, da bi se otroci upoabliali za delo na vrtu. Tako je naš Centralni šolski vrt pač pod izvrstnim vodstvom učitelja-strokovnjaka, skoraj vse delo pa opravljajo delavci in delavci na stroške mestne občine. Za šolsko mladino je posejanje šolskega vrta neobvezno, zato pa je odziv mladine le malenkosten in redek.

Naš Centralni šolski vrt torej ne ustreza svojemu namenu, dasi je skrbno gojen. Ljubljana v tem pogledu niti približno ni Haag Razmišljati bo, ali naj se Centralni šolski vrt opusti in prirede majhni vrtoč po posameznih šolah, kjer bi učitelstvo lažje nazorno poučevalo mladino v cvetličarstvu, zelenjadstvu in gojenju dreves. Decen-

tralizacija lahko donese koristi, sedanja centralizacija pa prinaša le stroške občini, do čim nima mladina od šolskega vrta skoraj nikakega haska. Primerna ograja bi radi razsežnosti vrta danes stala ogromno vsoto, brez ograje pa je šolski vrt neprestano žrtev brezvestnih plenilcev in škodoželjnih žev. Za ljubljanski Centralni šolski vrt žrtvuje mestna občina okoli Din 25.000 na leto. Dohodek prinaša prodaja cvetlic, zelenjadi in dreves. Ker šteje vrt več tisočev mladih cepilnih sadnih dreves in še več tisočev tisočev lepih divjakov, ima vrt že danes veliko vrednost. Vprašanje pa je, bi li ne bila decentralizacija za občino mnogo cenejša, za učno in vzgojno svrhu pa neprimerno uspešnejša.

Zadeva je prav sedaj aktualna. M. R.

Emancipacija muslimanov v Južni Srbiji

Svobodoumni kemalistični pokret turške omladine, ki ne trpi fesov in turbanov, se je pričel razširati tudi med našimi muslimani v Macedoniji, posebej med tamkajšino muslimansko omladino. To se onaža posebno v zadnjem času, odkar se je sprehal po skuplanskimi ulicah Kemal Mustafa, uradnik turškega poslanstva na našem dvoru s svojo ženo, ki je bila oblečena v eleganten angleški kostum s klobukom. Že nekaj dni na to je ugledni mešan Mahmud Hamid zavrgel za vedno svoj fes in si nataknal na glavo klobuk. To je izzvalo pri skuplanskim muslimanom ogromno senzacijo. Omladina je takoj ustanovila svoj klub, ki šteje že 162 članov. Vsi ti muslimanski omladinci so sklenili, da se v najkrajšem času polavijo korporativno na ulicah s klobuki in s ženami z odkritim obrazom.

Moderno gibanje med muslimansko omladino ne je seveda rodilo takoj tudi protidobor, posebno pri konservativnih starejših muslimanih. Ti so svojim sinom zagrozili, da jih celo izključijo iz nasledstva, ako zavrzijo fese in odkrijejo svojim ženam lice. Boi je hud. Živahen in zelo interesanten, ker so se v ta pokret vmešale tudi muslimanke, katerih glas se dosedaj še nikdar ni čul. Posebno starejše muslimanke ne trne nikakih reform. Njim nasproti na stoji veliko število mladih muslimanskih žen in deklet, ki so se izsolale in se že bore za žensko enakopravnost. Te nikakor ne trpe fesov, in so priskočile takoj muslimanskim omladincem na pomoč.

Volvi tega gibanja sklonianske muslimanske omladine se onaža tudi že no ostalih mestih Južne Srbije. Nekim musliman iz Preševa, ki je prišel v Skopje s potnim listom, da se izseli v Turčijo, je prišel slučajno v hotel Merkur, kjer je bila zbrana muslimanska omladina. Ko so mu omladinci pokazali v turškem listu »Miletu« sliko Kemal paše z več uglednimi Turki s klobukom in ženami z odkritimi obrazji, je ta musliman takoj raztrgal svoj potni list, ki ga je veljal nad 2000 Din in se vnisl v klub svobodomiselne muslimanske omladine. Da bi čim uspešneje vzdržali boj proti starim svojim konservativnim roditeljem, so muslimanski omladinci sklenili, da prično v najkrajšem času izdati svoj list »Gencluk« (Mladost), ki bo zagovarjal novo reformo in vodil odkrit boj proti fesom, turbanom in ženskim pajčolanom.

60.000 Din za uboj moža

Žena izplačala svojemu ljubčku 60.000 dinarjev, da ubije moža, a ta naročil cenejšega morilca, da zasluži pri krvavem poslu.

V vasi Arilje v Sandžaku so našli na Vel. Šmaran najbogatejšega posestnika daleč naokrog, Milovana Milinkovića, mrtvega v postelji. Imel je prestrelen trebuh in dva strela v glavi. Dodoček je zbudil v vasi ogromno senzacijo, tembolj, ker je bil Milovan znan kot zelo dober človek, ki je živel tudi v najboljših odnosih s svojo sorozo Vidosavo. Vidosava sama je bila istotako zelo premožna in je prinesla možu v zakon nad 2 milijona dinarjev dote.

Policija se je nahajala v zelo težav-

Trgovec z dekleti

pride iz St. Silosa v Ljubljano!

Dekleta pazite!

nem položaju. Sumila je sicer, da so zločinci gotovo najolžši sorodniki umorenjenega Milinkovića, vendar se ni upala izvršiti takoj energičnih korakov. Tu je posegel vmes sreziški poglavar in na lastno odgovornost odredil aretacijo Milinkovićeve žene Vidosave, njene matere Milene ter Milinkovićevega zeta Vučka Obradovića. Sreziški poglavar je bil na pravi sledi. To se je pokazalo že prav kmalu, čeprav so aretiranci trdovratno tačili vsako krivdo in se delali nedolžne kakor jagnjeta.

Na odredbo sreškega poglavarja so vtnikli vsakega izmed osumljencev v poseben zapor in jih posamezno zasliševali. Že prav kmalu se je pokazalo, da so v afero zapleteni prav vsi, treha je bilo le še dognati, kdo je glavni zločinec. Pokojni Milovan Milinković je bil velik bogataš, lep človek in star komaj 26 let. Žena Vidosava mu je prinesla k hiši, kakor smo že omenili, tudi veliko premoženje. Mož ji je dovolil naiširšo prostost. Smela je odpotovati od doma, kadarkoli je hotela. Bil je namreč trdno prepričan, da mu je zvesta družica. To je postalo zanj usodopolno. Vidosava je pričela kmalu ljubavno razmerje z Vučkom Obradovićem, zetom njenega moža, ki je često prihajal v hišo. Vučko je bil krasen mladenič. Daleč naokoli mu ni bilo enakega in imel je komaj 25 let. Vidosava se je smrtno zaljubila vanj in mož ji je postal kmalu odveč. Končno je sklenila, da spravi za vsako ceno svojega moža s sveta.

Kako je prišlo do tega, je o tem izpovedal Vučko Obradović sledeče zamisli: »Leneza dne me povabi Milinkovićeve žena k sebi, mi zagotovi večno linbezen ter položi končno na mizo 60.000 Din z besedami: »Evo ti novce, ako ubiješ mojega moža«. Zgrozil sem se spočetka, a končno le pristal. Pohabl sem denar in skoval potem nov načrt. Sam nisem hotel ubiti svojega dobrega svaka. Zato sem se pogodil z Nedelikom Gavrilovićem iz Bogojevića, da ga ubije za 15.000 Din. Tako bi jaz »zaradil« pri tem 45.000 Din, ubitalec pa bi bil Gavrilović. Nedeliko je pristal na to. Na Veliki Šmaran sem prišel z Gavrilovićem k Milinkoviću. Oba sva imela karabinko. Milinković je že spal v postelji. Bilo je pozno v noči. Žena je odprla. Jaz sem sicer trenetal groze, toda Gavrilović je hladnokrvno stonil v sobi, nkar sem kmalu zaslišal tri strele. Pozneje sem zvedel, da je nesrečnej obhležal takoj mrtve. Oblihl sem Gavriloviću, da mu izplačam 15 tisoč dinarjev šele po pogrebu žrtve, toda medtem nas je že doletela usoda in smo bili vsi skupaj aretirani.

Dopisi

MOŠTE. V nedeljo se vrše v Mostah občinske volitve, pa zato ni čudno, da je »Slovenec« objavil dne 17. septembra dosedanjemu klerikalnemu županu Jos. Oražmu povodom njegovega rojstnega dne nekaj slavespev. »Slovenec« poje z. Oražmu slavo kot posestniku, trgovcu, tovarnarju in 13-letnemu županu v Mostah. Ne dvomimo, da ima za pridobitev prvih treh naslovov velike zasluge, saj si take naslove le malokateri železniški upokojenec lahko pridobi, resno pa dvomimo o njegovih županskih zaslugah za občino Moste. Resnica je namreč, da je občinsko gospodarstvo v Mostah zavoženo. Tekom 13-letnega županovanja z. Oražma so občinske doklade stalno naraščale, gospodarilo pa se je v občini kakor v hrbovski vasi in ne tako, kakor bi človek pričakoval v veliki predmestni občini. Ceste in pota v Mostah so popolnoma zapuščeni, električni most občani draga plačevali, luči pa nismo imeli. Naša občina tudi ni hotela ničesar prispevati za reševanje akcije, češ, da za take stvari v Mostah ni nobene potrebe. Kdor ima konje in lepe vozove, seveda ne potrebuje rešilnega voza, drugač pa je stvar za druge ljudi, ki niso deležni takih posvetnih blagov. In Moste so večidel delavska kolonija! Novo projektirana elektrarna bo stala ogromne vsote in denar, ki se bo vanjo investiralo, bi se lahko bolje naložilo na pr. za napravo

Najlepši človek Amerike

Ramon Navaro je v Ljubljani

In igra v grand joznem filmu »Rdeča lilija« ali »Trojica po male Mance«.

Vsebinska je vzeta iz dna pariškega življenja

Kino »LJUBLJANSKI DVOR«.

Predstave: ob delavnikih ob 4., 6., 8. in 9. — Ob praznikih ob 11., 3., 5. 6., 8. in 9. uri.

prepotrebne občinske ubožnice ali pa za izvedbo stanovanjske akcije, medtem ko bi se občina lahko preskrbela z elektriko na drug cenejši način. Mi sicer g. Oražmu ob njegovem 55-letnem rojstnem dnevu želimo istotako tudi dolgo življenje bodisi kot posestnik, trgovec in tovarnarju, ne želim pa, da bi nam še dalje županil. O Oražem je preveč zaposlen z lastnimi podjetji, pa je nemogoče, da bi občinske posle vodil tako, kakor žele občani. V nedeljo se bo pri občinskih volitvah tudi pokazalo, da so Moščani stili Oražmova gospodarstva v občini.

RADOVLJICA. Sokolsko društvo v Radovljici priredi v soboto dne 19. septembra v Sokolskem domu: »Proslava 1000-letnice hrvatskega kraljevstva«. Predava br. dr. Stanko Lapajne. Začetek točno ob 20. uri. Vstopnine ni.

TOPLICE PRI ZAGORJU o. S. Na obrtno-nadaljevalni šoli v Toplicah se prične šolsko leto dne 4. oktobra. S tem šolskim letom se otvori na tej šoli tudi oddelek za vajenke-šivilje in trgovske učence. Nato že dancs opozarjamo vse prizadete trgovce in samostojne šivilje, ki imajo pristojno dovoljenje za svojo obrt, in so tako upravičene imeti svoje obrt, v pouku svoje stroke. — Uprava obrtno-nadaljevalne šole.

ZAGORJE o. S. V »Narodnem Dnevniku« z dne 4. t. m., št. 179 je nekdo, ki očitno ne pozna razmer, na jako neokusen način hotel podcenjevati bivšega predsednika tukajšnje podružnice Jugoslovnske Matice. Resnici na ljubo moramo konstatirati, da je bilvi predsednik častno vršil svojo dolžnost. Pač pa je v dopisu omenjena zadeva takrat bila še v povojih in je vruhu vsega tega bil po neizogibni potrebi — vsled premestitev — parkrat izmenjen blagajnik, kar je kolikorotiko povzročilo zakasnitev v pobiranju članarine, a pobrana je bila kljub temu vsako leto povsem redno. V tem oziru predsednika ne zadene absolutno nikaka krivda! Povdariti pa moramo, da je bil isti dosedaj še vedno velkokdušen mecen vseh narodnih prireditelj.

HRASTNIK. V nedeljo, 20. t. m. vprizori ob 3. popoldne v Narodnem domu sokolsko gledališče iz Trbovelj igr »Revolucijska svatbo«. Opozarjamo na to zlasti prijatelje gledališke umetnosti, ker je ne le igra bogata in pestra po izredni vsebini (snov je zajeta iz francoske revolucije), temveč smemo po dosedanjih izkustvih tudi pričakovati, da jo bodo igralci najbolje podali.

ST. PAVEL PRI REBOLDU. Nedeljski prireditelj našega Sokola je uspeval v moralnem kakor tudi v gmetnem oziru prav dobro. K temu so pripomogli tudi druga bratska sokolska društva tako Celje, Trbovlje, Zalec, Šoštanj, Polzela, Braslovce, ki so pomnožila vrsto domačih telovadcev. Iskrena hvala! Pristrčna hvala tudi vsem cenjenim gospeim in gospodičinam zaposlenim v šolih, ki se niso stršale truda in gmetnih žrtv ter pripomogle tako k lepemu izidu veselice. Iskrena hvala darovateljem in vsem ki so posetili našo prireditev in s tem položili dar, ki naj bo temelj novemu sokolskemu domu. — Zdravo!

Iz Primorja

• **Smrtna kosa.** V Nabrežini je umrla v 68. letu svojega življenja ga. Katarina Čeharja vd. Tence. — V St. Vidu pri Vipavi so pokopali v nedeljo 43letnega posestnika Antona Božiča. Bil je umen in priden gospodar ter poglavar številne narodne družine. V Postojni je umrla po kratki in mučni bolezni Malči Maruščeva, žena železniškega uradnika. Smrt jo je pobrala v cvetu mladosti in zakonske sreče, komaj en mesec po poroki, v 18 letu. Pokoj njihovemu pepelu!

• **Začetek šolskega leta na tolminskem učiteljski.** Sprejemni izpiti v I. nižji in I. višji tečaj, sposobnostni izpiti ter vsi posnavljali izpiti na tolminskem učiteljski se prično dne 2. oktobra. Poročljali izpiti bo do 1. oktobra. Vpisovanje v zavod pa se prične dne 21. septembra in se zaključuje dne 15. oktobra.

• **Srednješolski let v Italiji.** V Trstu je izšla prva številka dijaškega lista »Naš glas«. Uredništvo in uprava lista je v Trstu, Casella postale No. 348. Posamezna številka stane 2 liri ali 5 Din.

• **Koncert učiteljskega zbora v Dornbergu na Vipavskem.** Prošlo nedeljo je nastopil zbor Učiteljske zveze iz Trsta v Dornbergu na Vipavskem. Dvorana »Hranilnica in posojilnica«, v kateri so se vršili koncerti, je bila polna občinstva. Uspeh koncerta je bil popoln, pevci so morali ponavljati skoraj vse točke. Poročila pravijo, da pevci učiteljske zveze še niso doživeli takega slavlja na kmeth.

„KINO IDEAL“

samo še danes petek in jutri soboto
II. del — konec

„Königsmark“

Zgodba vladarske hiše Lautenburg-Detmold. V glavnih vlogah najboljši francoski igralci Jacques Catelaine in Hugnetne Dullos. Do sedaj še niti eden od skovalec ni obžaloval obiska tega zares prekrasnega filma.

Predstave v delavnikih: popoldne ob 3., 5., 7. in 9. uri.

ELITNI KINO
Matica
Telefon 124
Predstave ob delavnikih
4., 6., 8., 9. uri
Predstave ob nedeljah:
3., 5., 6., 8., 9.
Prvo vrstni umetniški
orkester svira pri vseh
predstavl.

Žena ki je grešila
Krasna salonska družabna igra v 7 delnih — V glavnih vlogah
May Busch in W. Morgan — Ljubavno razmerje med materjo in
sinom — Duhovnik in njegova ljubez — Krasna vsebi a —
Lestvica igra — Fina rešaja — Ostalo Vam pove naslov filma

Kulturni pregled

Iz zagrebške opere. V četrtek je bila na sporedu »Madame Butterfly« z Majo De Trozlj v naslovni vlogi ter s pevci gg. Viarlem, Cvejičem, Lesičem, Cvijanovičem in Milutinovičem. — V petek se izvaja Brindnova opera »Knez Igor« z Robertom Primožičem v naslovni vlogi ter z gg. Ivovljevo v partiji Jaroslavne. — V nedeljo večer pa je na sporedu Bizetova »Carmen«, v kateri poje glavno vlogo za. Marica Pospisilova, vlogo dona Joscja pa ruski tenorist Skupjowski.

Prva domača premiera v zagrebški Drami bo Tita Strozija »Ecce homo« s pleteljem v naslovni vlogi ter z damama podorsko in Nino Vavro v glavnih vlogah. Drama obravnava Kristov problem in riše Krista kot heroja, ki trpi in umira, Judeža pa kot človeka, ki trpi in ubi. Drama, ki je scenično zelo močna, obsega sedem slik. Začetek dejanja je domača priredba. Zgodba se odvija na Golgoti. Mariji Magdalenin konec pa na Golgoti. Dar Milke Trnina zagrebškemu gledališču. Opera pevka Milka Trnina se je odšla pokloniti svojo dragoceno garderobo nemernemu gledališču v Zagrebu. Garderoba obsega toalete, katere je uporabljala Trnina za nastope na največjih evropskih odrih.

Poleg toalet prejme gledališče tudi nekaj nakita in sličnega gledališkega drbiža.

Cankarjev »Hlanec Jernej« v srbohrvaščini, »Narodna knjižnica« v Zagrebu je pravkar izdala Cankarjevo novelo »Hlanec Jernej in njegova pravica« v srbohrvaškem prevodu, katerega je napravil Niko Bartulović. Sedaj je to Cankarjevo delo prevedeno že v italijansko, francosko in srbohrvaščino. Bartulovićev prevod stane 10 dinarjev.

Upokojitve v zagrebškem Nar. gledališču. S kraljevim ukazom so upokojeni nastopni člani Nar. gledališča v Zagrebu: dirigent Nikola Falter člani in članice drame: Juraj Devič, Milla Dimitrijevič, Dragutin Freudenreich, Pavla Grbič, Mihaljo Marković, Milica Mihičič, Gjuro Prejac, Borivoj Rašković, Hermina Rašković, Tonka Savič ter Maja de Strozji; desle člani opere: Fran Jurčić, Tošo Lesič, Irma Polakova, Marko Vušković; končno člani zbora: Marija Bašič, Mirko Cippa, Leopoldina Ebert, Anka Turčič — Reputin, Kornelji Schmidt, Franjo Šek, Jospina Truhovčić — Cippa in Slavko Velič. Poleg njih so penzionirani tudi člani tehničnega osebja: Šimun Ciglenički, Ana Dojanec, Edvard Ehtinger, Ig-

nacij Jurković, Josip Krizmanić, Marija Krizmanić, Dragutin Matasović, Ivan Podhraski ter Emanuel Trnka. Upokojeno osebo je ba po dogovoru z gledališko upravo lahko delovalo še dalje na kontraktualni podlagi proti posebnemu honorarju.

Spilsko gledališče otvori novo sezono dne 23. septembra z Volnovičevo dramo »Maskarate ispod kupla«, kateri bo prisostvoval najbrže tudi avtor. Oseboje zavoda se je dokaj izpremenilo, iz Sarajeva je prišel g. Bek, iz Oslake ga. Zora Vuksan-Bartulovića, ki bosta členem z g. Pregarcom režirala predstave. Angažirana je dalje ga. Marija Zegalova, bivša prva igralka sarajevskega gledališča, za. Iva Šetinska, ki je nastopala v Mariboru in Ljubljani, gđ. Mila Grujićeva iz Novega Sada, gđ. Janjićeva in ga. Repakova, Z Dunaja je prišla Mira Lazareva. Poleg tega oseba tvori igralški kader stari spilski personal, med katerim so dame: Rucovića, Sekulinova in Dragičeva ter gg. Rukuša, Starčić, Hristić in Repak, Bandić in Bonačić. Spored gledališča je lep. Takoj prvi teden pride na oder poleg Volnovića Francoz Meré s svojo »Kusnjavom«, Shaw s »Pyramionom«, Tolstoj s »Vstajenjem« in Shakespeare s »Romcom in Julijo«.

Rektor nemške akademije za glasbo in umetnost v Pragi je letos znani dirigent Aleksander Zemlinsky.

Nova češka drama, Josip Kopta je izročil upravi Nar. divadla v Pragi novo dramo z naslovom »Revolucija«, ki prikazuje paralelno dva dogodka: češko narodno in rusko socialno revolucijo. Češka javnost pričakuje, da postane to delo važen mejnik v sodobni češki dramatik.

Angleški režiser povzdignjen v plemenitaški stan. Povodom zadnjega rojstnega dne angleškega kralja Jurija V. je bil povzdignjen v plemenitaški stan z naslovom Sir, ustanovitelj in ravnatelj gledališča v Birminghamu, režiser Barry V. Jackson. Jackson pomeni za Angleže toliko kolikor Stanislavski za Ruse ali Reinhardt za Nemce. Inscenacija »Hamleta« v modernih kostumih je njegova ideja.

Pariško gledališče »Grand Guignol« pride v Zagreb. Meseca novembra pride pariško gledališče »Grand Guignol« na Dunaj in v Budimpešto. Uprava zavoda se dogovarja sedaj tudi z Zagrebom in z Beogradom ter je gostovanje pariškega ansambla v teh dveh mestih že skoraj zagotovljeno. Gostovanje bi obsegalo v Zagrebu in Beogradu po osem predstav.

Tenorist Krsta Ivič, učenec dunajskega profesorja Wolfa nastopa sedaj v Sarajevu pred dnevi pa je koncertiral v Brodu na Savi.

Iz življenja in sveta

Operetni kralj Leo Fall umrl

Kdo še ni čul o »Ločeni ženi« in o »Dolarski princezini«? In kdo ne ve, da je »Pompadurka« plod istega skladatelja Leona Falla? Skoraj neverjetno, ampak resnično: tega veseliga človeka, ki je osladil toliko uric lahkega gledališkega občinstvu, ni več med živimi. Pobralla ga je kruta bolezen, trebušni rak.

Fall je bil še pred štirimi tedni v Karlovi Varah, kjer si je obetal izboljšanje svojega zdravja. Ko so tamonjši zdravniki obupali nad boleznijo, so prepeljali pacienta na Dunaj. Tri tedne je bil v sanatoriju Cottage, pred osmimi dnevi pa so strokovnjaki napovedali katastrofo in takrat so ga prepeljali domov, v Fallovo vilo na Lainzerstrasse. Pred dvema dnevoma je obiskal bolnika operetni ravnatelj Hubert Marischka, ki je govoril z umirajočim o zadnjem delu, naslovljenem »Liebst Du mich?«.

Nato je Fall zatisnil svoje trudne oči. Življenje Leona Falla je na zunaj precej zanimivo. Začel je svojo kariero kot vojaški kapelnik. S prvimi deli ni imel posebnega uspeha, njegovo ime je razneslo po svetu šele »Dolarska princezina«, ki je prodrla v Ameriko. Fall je s to opereto obogatel. Drugo Fallovo delo, ki mu je napolnilo žepa z denarjem in je še bolj utemeljilo njegov sloves v svetu operetnih skladateljev, je bila »Ločena žena«. Pred tremi leti pa je prišel komunist na dan s svojim najbolj pomembnim produktom v operetnem žanru, s »Pompadurko«. Ta je še danes na sporedu operetnih gledališč in žanje velike triumphe.

Poleg teh stvari je Fall napisal še več operetne muzike, bil pa ni vedno enako srečen. Bolji radi spomina omenjamo njegovega »Ljubega Avgustina«.

Fallova muzika je brez resnih pretenzij, njegove melodije so lahke in zabavne. Učil se je z uspehom pri Francozih. Njihovega učenca v šarmantni glasbi se je pokazal posebno pred dvema letoma v »Sladkem kavalirju«. Fall je delal do zadnjega in je dobro služil. Bil je znan tudi kot dirigent.

Petnajst ur vožnje pod vlakom

V Stuttgartu se je moral te dni zagovarjati pred sodiščem 21letni ključavničarski pomočnik Imo Czengery iz Debrečina na Madžarskem. Tožba se je glasila na sleparijo, ta pa je obstojala v tem, da se je Czengery zastoj vozil od Budimpešte do Monakovega pod vagonom Orient-ekspresa.

Do meseca avgusta je bil Czengery zaposlen v Berlinu. Imel pa ni predpisanega potnega lista in policija ga je vsled tega izgnala v domovino. Potikal se je par tednov po madžarskih mestih in ko ni dobil zasluzka, je sklenil, da se zopet prethitopi čez mejo. Dne 16. avgusta je prišel na kolodvor v Budimpešti. Razpel je jopič iz usnja pod neki vagon drugega razreda in zlezal vani tako, da je ležal na trebuhu. Opazil ga ni nihče. Tudi pri kontroli na državnih mejah se mu je posrečilo utajiti. O vožnji pa mu pripoveduje, da je bila neprijetna. Vlak je vozil z brzino 90 kilometrov na uro. Czengery pa ni imel niti grizljajev kruha, niti kapljice vode. Bilo mu je kakor v kotlu, pod katerim kurijo. Ko je Orienskospres pridrhal v Monakovo, ga je žela tako mučila, da je zlezal iz skripišč ter šel k vodovodu. S tem je zamudil toliko časa, da se je vlak že premikal, ko se je hotel nanovo instalirati za nadaljno vožnjo. Vendar je skočil v neki vagon, kjer ga je sprevednik prijel. Ko so ga vprašali no izkazil, je moral na dan z resnico. Vlak je vozil čez Stuttgart in Czenzery je mislil, da bo prišel zastoj na Pariza. Pa se je naredilo drugače. V Stuttgartu so ga izvagonirali in predali policiji, ta ga je na izročila sodišču, ki ga je obsodilo na deset dni zapore in na ponovni izgon v domovino.

Nekaj pa je Czengery vendar zaslužil na svojem potovanju — dobro večerjo. Ko je namreč osobe vlaka izvedelo, kako pogumno se je držal od Budimpešte do Monakovega, je sklenilo,

da ga nasiti in napoji. In črni mož, katerega so pokrivala prst debele saje, si je privoščil z velikim tekotom pečenko kruha, prikuho, močnatno jed ter je vse to zalil z merico dobrega vina. Tako pokrepčan je moral izstopiti in se razočaran odpovedati Franciji, kjer pravi, da se je hotel vpisati v tujsko legijo ter oditi na bojišče proti Rifancem v Afriki.

Drama na morju

Pred kratkim je odšel iz New Yorka italijanski parnik »Conte Verde«, ki je sedaj priplul v Napoli. Ko je posadka zapustila krov, je prišel na policijo kapitan ladje, ki je povedal, da je med vožnjo izgubil neki potnik, ki je najbrže sklenil svoje življenje v morskih valovih.

V New Yorku se je namreč vkrcal na ladjo italijanski zdravnik dr. Vincenc Virdone, ravnatelj italijanske bolnišnice v Brooklynu. Možu je bilo 50 let in je bil namenjen v Napoli, da bi se zdravil pri nekem tamonjšem strokovnjaku za živčne bolezni. Z zdravnikom se je vozila tudi njegova žena. Med potom je napadel zdravnik hud glavobol. Žena mu je svetovala, naj zavzame kako lahko sredstvo, kar je Virdone storil. To je bilo zvečer. Drugo jutro je prišla žena v možjevo kabino, a zdravnik ni bilo nikjer. Na nočni omari je ležala njegova listnica z večjim zneskom denarja. Vzemirjena je šla iskat moža na krov, toda ni ga našla. Kapitan je dal preiskati celo ladjo in ni zasledil nikjer svojega potnika. Bržčas je bolnika ponoči prijel živčni napad in mož se je v omračitvi uma vrغل v morje.

Truplo brez glave

V Švici je varnostna oblast odkrila strašen zločin. V kraju Chavanne sur Moudon je kantonu Vaud je v začetku meseca septembra na skrivnostno način izginil 60letni stari Julij Augburger. Pogrešanec je bil po poklicu kmet. Orožniki so preiskovali, karu naj bi bil mož odšel, a niso mogli rešiti uganke. Medtem pa je nadaljeval s poizvedbami pokojnikov brat. Te dni je našel na nekem samotnem kraju zakonano truplo pokojnikovo: bilo je brez glave.

Prišla je zdravniška komisija, ki je ugotovila, da je bil Augburger umorjen z dinamitno patrono, katero mu je morilec najbrže stlačil v usta, potem, ko mu je zvezal roke in noge, da ni mogel brčati in suvati okoli sebe. Oblastva domnevajo, da je izvršil zločin neki sovaščan, s katerim je bil Augburger v smrtnem sovraštvu in ki se je kmalu potem ko je bil izvršen zločin, ustrelil.

Paracelsus je imel prav!

Učeni vagabund, najostroumnejši in obenem najbolj osvobeden prirodoslovec renesančnega veka, Paracelsus ima vendarle prav! Mož, ki ga je ves svet njegove dobe smatral za čarovernika, mož, ki je moral begati pred neprilaznimi mu nevoščljivci iz mesta v mesto, iz kraja v kraj, je danes rehabilitiran. O njegovih čudnih medicinskih naukih, o njegovem »mumifiknem« zdravilstvu naj misli danes svet, kar hoče. Z ironičnim posmehom lahko danes zavračamo njegova dozdnevna ozdravljenja, ki jih je baje dosegel s tem, da je bolezen svojih pacientov pregnal v nežive predmete, t. i. v »mumije« (bili so to navadno bolnikov odrezani lasje ali pa nohti); toda misel, ki ga je pri tem vodila, osnovni princip, po katerem je prenesel človekove čute na drug, mrtven predmet, ta princip slovi danes, kakor čudno se tudi to sliši, kot absolutno pravilen. O tem izpričujejo številni eksperimenti, ki so jih pred leti izvedli v Monakovem, pred kratkim pa v Parizu.

Že polkovnik de Rochas, ki se je mnogo bavil z okultnimi fenomeni (naši študenti se ga bode morda še spominjali iz »Luciferja«, kjer ga omenja Jean de la Hire), se je pečal s podobnimi poskusi kot Paracelsus. Rochas je ugotovil, da se okoli teles gotovih medijev stvori polagoma nekaka fosforescirajoča plast, ki tembol narašča, čim globlje

postaja hipnotično spanje medijevo. Ta plast, ki obdaja medijevo telo, kaže nanašne lastnosti. Če se je dotaknemo, občuti dotik medij na lastni koži. Vhodljivost v plast z iglo vpliva prav tako kot vhodljivost v telo; kakor da bi se občutljivost iz telesa preselila v tajinstveni fluid, ki se zbira okoli njega. Toda Rochas ni obstal pri tem pojavu. S poskusi je dosegel, da je mogoče prenesti občutljivost fluida celo na druga telesa. Tako n. pr. je s čudom zaznal, da je čaša vode vsrkala, da se tako izrazilo, tajinstveno esenco iz fosforescirajoče materije, in dotik s površino vode je senzitivna oseba občutila na svoji koži. A ne samo voda, tudi vosek se je izkazal kot sredstvo, ki vpliva občutljivostno esenco. In tako se je francoskemu okultistu vsaj do gotove meje posrečilo prenesti občutljivost medija na voščene kipe. Med medijem in voščeni figurami je vladala torej misteriozna vez, ki si je nihče ni vedel razlagati. Rochas pa je odkril še več: zbold je voščeni kipec z iglo, in v istem hipu so se sledovi vhodljajev pojavili tudi na telesu medija, in sicer na istem mestu!

Vse to se čita kot pravilica ali pa kot fantastičen roman. Zato je tudi povsem razumljivo, da je oficijska znanost takoj odklonila Rochasove poskuse kot nemogoče in neresnične. Da obdaja telo plast fluida, to bi znanstveniki še priznali, zlasti ker so nekateri učenjaki to dejstvo našli in kot neovrgljivo dokazali že sredi preteklega stoletja. Vse drugo pa znanost zavrača v kraljestvo fantazije.

No, kakor vse kaže, bo moral znanstveni svet svoje mnenje revidirati. Rochasove poskuse je namreč v zadnjem času do podrobnosti preizkusil znani monakovski okultist in naravoslovec Tischner in popolaoma potrdil Rochasova čudovita odkritja. Pred kratkim pa so v Parizu preiskali tako Rochasove kot Tischnerjeve eksperimente in ugotovili, da povsem odgovarjajo istini. Tako se je vnovič izkazalo, da ni vse vraža, kar so učili v srednjem veku. Paracelsus je imel prav.

Biserna školjka vredna 18 milijonov dinarjev!

Londonski listi poročajo o bajni sreči, ki je doletela nekega ribiča. Ena edina školjka se je lenega dne zapletla v njegovo mrežo in ribič je na mah postal večkratni milijonar.

Ta zavidanja vredni ribič živi v mali vasi Hardervick. Pred leti mu je baje neka ciganka prerokovala, da bo povsem nepričakovano dosegel v posest velikega bogastva. Bahljevni ribič je bil od takrat trdno prepričan, da se bo prerokba izpolnila. Mislil je, da bo za del glavni dobiček v državni loteriji, toda boginja sreče mu ni bila naklonjena. Izkazalo pa se mu je na drug način. Prejšnji mesec je ribič zajel velikansko školjko, kakršne ribiči v njegovem kraju še niso videli. V školjki se je nahajalo nič manj kakor 21 velikih biserov nenavadnega sijaja in lepote.

Glas o nepričakovanem dogodku se je po bliskovito razširil v vsej okolici, in od daleč naokrog so prihajali ribiči v nezadovoljno vasio Hardervick ogledovat si dragocene bisere.

Seveda so zvedeli o čudoviti najdbi tudi prekupčevalci z biseri, ki so si kmalu jeli podajati kljuko v borem ribiškem stanovanju. Ponižali so za bisere velikanske svote, o kakršnih se srečanju nikdar ni niti sanjalo. Končno je sprejel ponudbo nekega nemškega draguljarja iz mesta Herdera, ki mu je izplačal za 21 biserov svojo 20.000 angleških funtov (po naše skoraj 6 milijonov dinarjev).

S to kupčijo pa zgodba o biseri še ni zaključena. Prebrisani herderski zlatni-

nar se je dobro zavedal, da je ribiča pošteno opeharil. Vzel je bisere seboj, jih dal kemično očistiti ter jih vdelal v prekrasno ogrlie, ki ga je razstavil v New Yorku. Kupec se je kmalu našel. Neki ameriški veleindustrialec mu je ponudil za 325.000 dolarjev (18 milijonov dinarjev) in zlatar je bil s ceno zadovoljen. Ameriški listi vedo že povedati, da je milijonar podaril dragoceno ogrlie sloviti filmski divi Pearl Whitejevi.

Kupčija, ki se je sklenila v Ameriki, pa doživlja v Evropi svoj epilog. Neki konkurent srečnega juvelirja (ki je ribiča ogoljufal za 200.000 dolarjev), je slučajno zvedel o ameriški transakciji. Hitro se je odpravil v Hardervick, poiskal ribiča in ga nagovarjal, naj zahteva bisere nazaj, češ, da ga je nemški juvelir ogoljufal. Začudenemu možu je razlagal, da je na Holandskem v veljavni zakon, ki dovoljuje prekupčevalcem biserov najdenih na Holandskem, največ 10 odstotkov dobička. Herderski zlatar pa je zaslužil pri biseri 200 odstotkov. Zato da ima ribič pravico, zahtevati od njega 115.000 dolarjev, v nasprotnem slučaju pa da mu mora zlatar vrniti bisere.

Kongresni dnevi v Dubrovniku

Zborovanje Jugoslovenskega zdravniškega društva. — Ustanovitev vseslovanske sekcije. — Kongres jugoslovenskega šumarskega združenja.

Dubrovnik, mesto Sv. Vlah, je imelo zadnjih 14 dni v svoji sredi zelo odlične goste iz vseh krajev naše širne svobodne domovine. Sprejelo jih je s pravo slovansko gostoljubnostjo. Mesto je bilo v zastavah in gosti so bili predmet splošne pozornosti tamkajšnjih oblasti in prebivalstva.

Od 9. do 11. septembra se je vršil kongres Jugoslovenskega lekarskega društva, ki je važen posebno radi tega, ker se je na njem sprožila ideja ustanovitve Vseslovanskega zdravniškega društva. Tozadevno so bili prvi koraki že izvršeni. Na predlog Rusa, prof. Rajna, je bilo sklenjeno, da morajo biti tekom enega leta končane vse priprave za ustanovitev Vseslovanskega zdravniškega združenja. Določena je bila slovanska sekcija, v katero odpošlje vsako slovansko zdravniško društvo po dva do tri člane, ki bodo tudi sestavili pravila in tudi določili čas in kraj, kjer se bo vršil prvi Vseslovanski zdravniški kongres.

Letošnjega kongresa Jugoslovenskega lekarskega društva so se udeležili prvič tudi Rusi, Poljaki in Bolgari. Le Čehoslovaki so izostali iz neznanih razlogov. Ker je stara uprava pokazala mnogo smisla in tudi uspeha v delu, je bila soglasno zopet izvoljena. Izvršne so bile le neznatne izpremembe. Uprava je sestavljena sledeče: predsednik dr. Momčilo Ivković, I. podpredsednik dr. Edmund Pacak iz Zemuna, II. podpredsednik dr. Živko Lapaine iz Ljubljane, I. tajnik dr. Dragoljub Lopašić, II. tajnik dr. Stojan Stajić, blagajnik dr. Miodragović iz Beograda. Prihodnji kongres Jugoslovenskega lekarskega društva se bo vršil v Beogradu in bodo pozvana vsa slovanska zdravniška društva, da odpošljejo nani po dva do tri člane v svrhu ustanovitve Vseslovanskega zdravniškega društva.

Dne 15. septembra je pričel zborovati v Dubrovniku tudi kongres Jugoslovenskega šumarskega združenja. Naši šumarji so si izbrali za svoje letošnje zborovanje Dalmacijo predvsem radi tega, da morajo na potovanju skozi Dalmacijo upoznati nujno potrebo pogozdovanja tega kraškega terena. Nad 2 milijona ha obsega ta teren in se preživlja prebivalstva na njem le z največjo težavo. Razumljivo je, da je vzbudil kongres šumarjev po vsej Dalmaciji veliko zanimanje in so odposlale nani svoje delegate tudi vse gospodarske korporacije in organizacije ne samo iz Dalmacije, temveč tudi iz Hercegovine.

Skupščino je otvoril predsednik združenja Gjoka Jovanović v navzočnosti ministra za šume in rudnike dr. Nikla Nikića, generalnega direktorja ministrstva za šume in rudnike Stankovića, velikega župana Kneževića, dubrovaškega župana Drobca ter številnih

Kako bo proces za teh 21 biserov končal, danes še ni mogoče predvideti. Zlatar je izjavil, da ogrlie ne more vrniti ribiču, ker ga je že zdavno prodal, istotako pa ne more ustreči ribičevi zahtevi, da mu izplača 115.000 dolarjev. Proces utede biti zanimiv tudi z juridičnega stališča; zakaj zlatarjev odvetnik trdi, da je citirani zakon star že nad 200 let in je že davno brez veljave. Kakor izgleda, se bo pač moral »nesrečni« ribič zadovoljiti z bagatelo 6 milijonov dinarjev, ki jih je dobil na roko.

Školjka, v kateri so se nahajali dragoceni biseri, je bila medtem tudi že prodana. Kupil jo je neki angleški zbiralec in jo podaril naravoslovnemu oddelku britanskega muzeja.

Mednarodna konferenca hotelskih uslužbencev. V Budimpešti se vrši te dni konferenca mednarodne ženevske organizacije hotelskih uslužbencev. Na konferenci so zastopniki iz vseh evropskih držav in iz Amerike.

Rekordno število gostov v Karlovi Varah. Izkaz statističnega urada v Karlovi Varah izkazuje v času od 12. od 16. septembra 55.076 gostov, kar je največje dozdaj zabeleženo število.

drugi dostojanstvenikov. V svojem pozdravnem govoru je predsednik naglašal nujno potrebo pogozdovanja Dalmacije, ki je dala našemu narodu že toliko odličnih sinov in leži tudi bodočnost države v njej. Nato je bil poslan brzojavni pozdrav kralju kot zaščitniku in pokrovitelju šumarskega združenja. Minister dr. Nikić je kot zastopnik vlade obljubil vso svojo pomoč za realiziranje sklepov šumarskega združenja in naglašal, da pripravila vlada za vimo zakon za šumarje, ki bo veljal za vso državo. Imenom dubrovaške občine je pozdravil goste župan Drobac, imenom češkoslovanskega šumarskega društva g. Hirc ter generalni direktor češkoslovanskega ministrstva za šume in rudnike Karel Hyman, ki sta izrazila željo, da bi prišlo čimprej med obema organizacijama do tesne zveze.

Iz glavnega poročila je razvidno, da je bilo Združenje šumarjev stalno v zvezi z ministrstvom za šume in rudnike, kateremu je dajalo tudi potrebna strokovna mišljenja. Združenje je izdelalo načrt novega šumarskega zakona, ki ga je ministrstvo potom svoje ankete komisije proučilo in tudi osvojilo. Združenje je izdelalo dalje zakonski načrt o lovu in iskalo stike z vsemi šumarskimi organizacijami v inozemstvu. Tako so vzpostavljene vezi z združenji na Češkoslovaškem, v Franciji, Belgiji, Rumuniji in na Poljskem. Uprava se je zavzemala pri merodajnih činiteljih z vso energičnostjo za izboljšanje materialnega položaja šumarjev. Sestavila je tudi izpremenjevalne predloge k uradniškemu zakonu. Sklenjeno je bilo, da se v svrhu napredka šumarske stroke in dvigovanja šumarske literature prične izdajati knjižnica Jugoslovenskega šumarskega združenja. Prihodnje leto se izda povodom proslave 50 letnice posebna spominska knjiga z obširnimi materialom. Povodom referata o lovskem zakonu je bilo sklenjeno, naprositi merodajne činitelje, naj opuste forsiranje predložitve lovskega zakona vse do tedaj, dokler tega vprašanja ne prouče posebni strokovnjaki, ki naj podajo svoje mišljenje. Do tega časa naj se postopa po obstoječih zakonih, ki veljajo za posamezne pokrajine. Na splošno želijo članov se bodo vršile seje centralne uprave od sedaj naprej samo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, ne pa vedno v drugem mestu, kar je povzročilo velike stroške.

Novi odbor je sestavljen sledeče: predsednik Gjoka Jovanović, podpredsednik Miloš Čirković in Viljem Smerik, tajnik Ivan Čehović, blagajnik Stevan Grmič, za člane nadzorstvena odbora Josip Rustja, Mita Babić, Jovan Simonović in dr. Predragić, za člane upravnega odbora pa Petar Manolić, Hugo Maher, Kristo Stojanović, Dragoljub Petrović, Peter Bambunović in Viljem Stojković.

Primorsko pismo

Draginsko vprašanje v Trstu. — »Po opremihi poslih.« — Izguba pri kožu-hovini. — Izguba »kneza Snežniškega«. — Od slovenskega krompirja do blagoslovljenih laških vrhov Julijskih Alp: izguba.

Sredi septembra, da je zopet Trst poln hvale za Delavske konsume zadruge.

Delavske konsume zadruge imajo namreč v Trstu samem 40 jestvinskih prodajalnic, 17 mesnic in svojo lastno velikalno pekarno, poleg tega pa še po raznih krajih na deželi nadaljnih 48 prodajalnic ter so v prvih šestih mesecih letošnjega leta prodale raznega blaga, predvsem jestvin, za lepo svoto 42.890.680,25 I. (okoli 97,5 milijona Din). Ob tako velikem prometu je razumljivo, da morejo Delavske konsume zadruge odločilno vplivati na cene glavnih živilienskih potrebščin, kar se tudi redno dogaja. Tako so tudi sedaj, kakor hitro se je lra nekoliko popravila, odločilno posegle v tržne cene in jih pritisnile navzdol. Trgovcem — jestvinčarjem in pekrom seveda to ni všeč, vse ostalo prebivalstvo brez razlike narodnosti in strank in ž njim vred tudi obla-

sti pa jim pojo hvalo, čeprav so — socialistične.

Tako se je torej zgodilo, da imamo v Trstu navadni kruh po 2,25 L (5,10 Din), belega po 2,55 L (5,80 Din), luksuznega po 3,10 L (7 Din), fino belo moko po 2,80 L (6,40 Din), fižol po 2 do 2,80 L (4,50 do 6,40 Din), ameriško slanine po 13,50 L (30,70 Din), ameriško in holandsko mast po 12,20 (28 Din), cene kavi pa znižane pri vseh vrstah za 1 lilo. Kava je v Italiji silno obdavčena (13 L, torej nad 27 Din na kilogram) in stane sedaj 27 do 34 L (61,50 do 77,20) sirova in 33 do 40 L (72,80 do 91 Din) pražena.

Kogar bi natančneje zanimalo draginsko vprašanje v Trstu, naj mu povem, da je bil indeks za mesec avgust 123,50, da je bila kupna moč lre meseca julija 14,97, avgusta 14,60 in se sedaj približuje 16, to se pravi, da se za eno lro kupi sedaj toliko, kolikor se je kupilo pred vojno, l. 1913., za 16 stotink, oziroma, da je danes, ko se je nekoliko popravila, lra vredna komaj šestinko svoje predvojne vrednosti, dočim pa se je meseca avgusta vrnila njena vrednost celo okoli sedmike.

Za povprečnega Tržančana so take razlike v kupni moči lre velikega pomena, ker so njegovi dohodki razmerno-

ma znatno manjši kot pa so dohodki iste kategorije drugje — 800 lir je v Trstu »lepa« plača —; tujec, ki prihaja v Trst s polnim žepom, pa seveda ne čuti toliko takih razlik. Zato pa je tudi sedaj, ko je pritisnil že »poluzimski hlad«, še vedno ves Trst nabito poln tučev. Le pridri pod večer v Trst, pa boš lahko obletal vse hotele a sobe ne dobiš, četudi se postaviš na glavo. Kvečjemu pri neki zasebni strani, ki ti ti pove hotelski vratar, pa plačaš potem za tako stenoče gnezdo 15 do 25 lir in smeš biti vesel, da ti, ko prideš ponoči spat, gospodarjev pes ne pomeri hlač, kakor bi se bilo te dni kmalu zgodilo nekemu Ljublančanu, ki je prišel v Trst »po opravkih«, to se pravi z drugimi besedami: »po opremihi poslih«. Čevlji 100 lir, obleka 600 lir, svila za žensko obleko 160 lir, klub 60 lir; summa summarum 920 lir ali okoli 2000 Din. V Ljubljani bi vse to stalo najmanj 3500 Din. Ker stane vožnja iz Ljubljane v Trst in nazaj okoli 150 Din, potni list in vizum pa še manj, si Ljublančan še lahko privošči par dni Trsta in se še z lenim dobičkom vrača v Ljubljano. Pa naj se potem človek endi, če vsako toliko zagleda v Trstu kako znano lice, seveda vedno v opremi »kakor iz škatlice«! Da pa prihra-

nim ljubljanskim damam potovanje v Trst v svrhu nakupa kožuhovine, naj jim povem, da jopica iz bobrovine, ki je lani stala 3500 lir, letos stane 8000 do 10.000 lir!

Torej izguba z vožnjo v Trst, približno tako, kakor bi bila izguba za D'Annunzio, če bi se bil, kakor je bilo napovedano s tako gloriozno, z zrakoplovom peljal k otvoritvi koče, ki jo je ob šesti obletnici »della Santa Entrata« (»svetega vhoda« v Reko) 12. t. m. obavil reški alpski klub na Saežniku. »Knez Snežniški« se je zbal slabega vremena in si je pač dejal, da je brzojavka veliko varnejša kot pa vožnja z zrakoplovom, če

»po gorah grmi in se bliska«, pa je lepo doma ostal ob divnem Gardskem jezeru. Ilirska Bistrica (»Bistraz«) ni bila tako srečna, da bi bila videla pesnika — humaka, in se je morala zadovoljiti z raznimi reškimi in tržaškimi surogati, ki so jo preplavili tisti dan.

Čudno pa je, da se je D'Annunzio takot dan na to, 13. t. m., odpravil z avtomobilom v Streso ob Lago Maggiore, kjer se je vršila veslačska in motočolnarska tekma. Mislil je namreč tekmo-vati s svojim motornim čolnom »Sere-

nissimo«. Pa je bila izguba. Čoln ima namreč premočan motor, tako da v polnem teku dvigne ves čoln iz vode, in torej ni varno prehitro voziti ž njim. D'Annunzio se je z drugim čolnom peljal po jezeru, pri čemer ga je dež temeljito napral. Poročilo pravi, da so potem v neki villi zakurili velik ogenj, da so si posušili obleko, in da se je D'Annunzio, ki je bil ves premočan, dal celo prekovoriti, da je kljub svoemu — abstinentstvu (!) popil čašo vina. D'Annunzio je namreč, za izpremembo, — v Reki še ni bil abstinent! — že dalje časa ... tretjerednik!

Izguba! Ker sem pa že v pesniškem početu, naj zaključim z odlomkom iz govora, s katerim je v nedeljo pozdravil v Gorici zborujoče delegatke Italijanskega alpinskega kluba bivši župan in sedanjí vladni komisar goriskega mesta, senator Bombig, kateremu je kupčija s slovenskim krompirjem napolnila žepa, odkar se je odrekel rodu in jeziku svoje slovenske matere. Gospod senator je dejal med drugim:

»Italijanski planinci, ki ste se danes zbrali v sveti Gorici, braniku vzhodne meje, da pokažete ves svoj prezir oni zli usodi, ki nas je dve tisočletji (!) ti-

Gospodarstvo

Naša izložba na Praškem velesejmu

Na Praškem vzorčnem velesejmu, ki se je te dni zaključil s prilično ugodnim uspehom, kakor zatrjuje velesejska uprava, se je nahajala tudi majhna jugoslovenska izložba, ki je poleg velikih izložb, francoske in italijanske, vzbujala med posetniki obilno zanimanje. Ne samo češkoslovaški interesi, temveč tudi inozemci iz raznih držav so postajali pri njej in si ogledovali razstavljeno jugoslovensko blago.

Posebno so se zanimali posetniki velesejske naše tobačne izdelke, ki jih je razstavila Uprava državnih monopolov. Razstavljene so bile tobake v listih iz raznih krajev naše kraljevine in razni gotovi izdelki. Tisoči posetnikov so postajali ob tej izložbi, povpraševali po tem in onem, kar se nanaša na produkcijo tobaka, ter občudovali kakovost jugoslovenskih tobačnih izdelkov. Lahko se reče, da se je z razstavljeno tobačnih izdelkov v Pragi v veliki meri pripomoglo k boljšemu poznavanju našega dobrega tobaka. Mnogi interesi so si zabeležili tudi naslov Uprave državnih monopolov in je pričakovati, da bodo naročili večje količine naših tobačnih izdelkov. Francoski trgovci, ki so si naše tobačne izdelke ogledali, so se čudili, zakaj Uprava državnih monopolov ne razstavi svojih tobačnih izdelkov tudi v Parizu.

Jugoslovenska izložba je pokazala tudi številne druge naše proizvode, kakor vino, sadje, predvino, žitne proizvode in drugo, vendar se bo morala, ako se bo v bodoče še priležala, izpopolniti, da bo predstavljala dejanski pregled naših izvoznih proizvodov. Storilo se je mnogo, da je še ta ali ona stvar ostala nedostopna. Iz tega poskusa se bodo morali prireditelji naučiti, kako se bi še uspešneje mogla delati priprava naših izvoznih blagov.

V naši sekciji so bile nadalje mnoge fotografije naših jadranskih in drugih krajev. Razstavo teh slik sta priredili Jadranska Straža v Pragi in Jugoslovensko-češkoslovaška liga. Tudi tujkoprometna priprava naših blagov, ki se v bodoče še izpopolnijo. Mislimo, da nudi Praški vzorčni velesejem dovolj prilike za uspešno proučevanje tako za naše izvozne proizvode kakor za privabljanje inozemskih letoviščarjev v naša letovišča.

Hmelj

Zatec, 16. septembra. Čvrsto, 4100—4450. kron za 50 kg.

Nürnberg, 17. septembra. 150 bal dovoljen. Prvovrstno blago čvrsteje, srednje nezpremenjeno. Nekoliko boljše, 560 mark za 50 kg.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (17. t. m.) Pšenica: baška, za september, 1 vagon 255; sremska, 2 vagona 250; sremska, 76 do 77 kg, 2 vagona 255. Turščica: baška, september, 5 vagonov 177,50. Moka: baška, «0», 1 vagon 410. Tendence mirna. Beogradska blagovna borza (17. t. m.) Pšenica: Pančevo 0 — 252; Begej 256 do 257. Ječmen: potisk 180 — 185; pristonišče Donava 160 — 0. Pšiči: 235.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (16. septembra.) Tečaji na ameriških borzah postopno nazadujejo. Na eni strani so ameriške borze vplivale po vestih o rekordnem rezultatu kanadske žetve, na drugi strani dobiva Rusija v Evropi vedno bolj svojo prejšnjo vodilno vlogo. Tendence na dunajskem tržišču ni neprijetna, toda manj zaradi živahnega povpraševanja kakor zaradi zmanjšanja ofert v pšenici in rži. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šillingih: pšenica: domača 37 — 39, madžarska potiska, 79 do 80 kg, 43 — 46,50, madžarska 39 — 41,50; rž: domača 29 — 30; ječmen: domači 35 do 43, slovaški 42 — 48; turščica: 31—32; oves: domači 27,50 — 29; pšična moka «0»: domača 72 — 75, madžarska (zacarjena) 72 — 74, ameriška 84 — 85.

Ustanovitve podružnice Državne hipotekarne banke v Zagrebu in Sloveniji. V četrtek 24. t. m. se bodo sestali v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani zastopniki gospodarskih korporacij in stanov.

Ščala v jarmu, ko boste zbrani na kakem našem vrhuncu, se ozrite po širokem krogu naših Alp in si v svojih srcih pokličite v spomin vzvišeni sijaj našega odrešenja, večno slavo izvršenega ujedinenja domovine. V tem gorovju vezbališča vaše državnosti, so bili še pred kratkim vgneždeni v zasedi sovražni domovine. Sedaj so vsi naši ti blagoslovljeni vrhovi, Karnija in Cadore italijanski so vsi vrhovi Južnih Alp od Vette d'Italia («Vrh Italije» — Birnliče poleg Dreierhrensplattza v Visokih Turah); gospod senator je postal že tako hud Italijan, da si je usvojil tudi že eno najkarakterističnejših posebnosti pravega Italijana — ignoranco v geografiji! pa do Snežnika, kjer so večeraj reški bratje ob duševni prisotnosti pesnika-osvoboditelja slavili svoje odrešenje s sprečito planinsko veselico. Naj vaše delovanje na tej, s toliko krvjo napejani zemlji da nove pobude in rastoče izpodbuje za vedno večje blagostanje Italije!

Ploskali so, da so jih roke skelele, in vzklkali, da so ohrepli. Jaz pa le pravim: — Izgubali!

skih organizacij, da bodo pravilno gledali na interese Slovenije o nameravani ustanovitvi podružnice Državne hipotekarne banke v Zagrebu, ki naj bi imela svoj delokrog tudi na ozemlju obeh slovenskih oblasti.

Nadalje olajšanje deviznega prometa. Iz Beograda poročajo, da je finančno ministrstvo izdalo odlok, po katerem bankam, pooblaščenim za trgovino z devizami in valutami, do nadaljnjega odredbe ni treba vpisovati v svoja tedenska poročila kupljene in prodane devize v zneskih izpod 5000 Din. Vendar pa se morajo nadalje te nakupe in prodaje vnašati v registre-kontrolnike, ki so za to predpisani.

Negodnosti nove železniške tarife. Po časopisnih vestih bo z novo železniško tarifo, ki bo stopila v veljavo dne 1. oktobra t. l., občutno prizadeta lesna trgovina, zlasti ona, ki je navezana na izvoz preko Sušaka. V novi tarifi bo po teh vestih uvrščen les v izjemni tarifi razred II. dočim je bil sedaj uvrščen v tarifi razred C. Po tej preureditvi bo stal prevoz enega vagona lesa na Sušak okrog 300 Din več kakor doslej, časi ostane 30 odstotni popust še nadalje v veljavi. Prevoz lesa od iste postaje preko Rakeka bi bil okrog 200 Din cenejši, preko Bistrice in Kraske gore pa za 170 Din dražji. Ako so te vesti točne, pomeni nova tarifa favoriziranje tržaškega pristanišča na škodo Sušaka. Najno potrebnost je torej, da ostane les tudi v novi tarifi v razredu C.

Stanje Narodne banke SHS 8. t. m. (Številke v tisočih dinarjev) Napram prejšnjemu izkazu se je kovinska podloga zmanjšala za 3.865 na 513.992. Posojila so se povečala za 18.406 na 1.161.658. Obtok novčanice je ponovno prekorajši 6 milijonov in sicer se je povečal za 164.132 na 6.129.136. To znatno povečanje obkroga novčanice ni baš povoljno za stanje naše valute.

Naša trgovina z Nemčijo aktivna. Po romski uradni statistiki je Nemčija v prvih osmih mesecih t. l. uvozila iz naše države za 21,8 milijona, izvozila pa k nam za 13,3 milijona zlatih mark blaga.

Poslovno prometni davek pri uvozu v Italijo. Doslej italijanske carinarnice niso zahtevale, da se v svrhu določene vrednosti uvoženega blaga priloži pošiljki faktura vidrana od italijanskega konzulata. Kakor se poroča, pa bodo od 1. oktobra t. l. dalje carinarnice strogo pazile na ta predpis.

Lanski pridelok hmelja je znašal po te dni objavljenih podatkih ministrstva za kmetištvo in vode 21.856 metriskih stotov, to je za 6708 metriskih stotov več kakor v letu 1923. Povprečni pridelok na ha je znašal 9,81 metriskih stotov. Za to statistiko velja seveda isto, kar smo že večeraj omenili: da je na podlagi približnih cenitev nesmiselno izdajati take statistike, ki računajo celo z ednicami.

Zastopniki šumske industrije zahtevajo pooblaščenje delovnega časa. Te dni se je vršila v Sarajevu skupščina zastopnikov šumske industrije. Na skupščini so govorili ugotovili težko stanje šumske industrije, ki je povzročeno v glavnem zaradi slabega izvoza lesa. Največ je škodovala našemu lesnemu izvozu rumunska konkurenca. Zastopniki so sestavili dve obsežni spomenici na ministra za šume in rudnike ter na ministra socialne politike. Med drugim zahtevajo pooblaščenje delovnega časa od 8 na 10 ur ter znižanje delavske zavarovalnine.

Madžarska narodna banka in eniške banke nasledstvenih držav. Iz Budimpešte poročajo, da obstoj akcij, ki gre za tem, da bi se stvorila zveza ali interesna skupnost med Madžarsko narodno banko in enakimi zavodi ostalih nasledstvenih držav. Po izvršbi valutarne reforme v Madžarski baje namerava direktor Madžarske narodne banke začeti pogajanja z novčanišnimi zavodi. Češkoslovaška, Jugoslovska, Avstrijska in Rumunjska. Ta interesna skupnost notnih zavodov vseh nasledstvenih držav naj bi bila sredstvo za uspešno zaščito prizadetih valut.

Cenitev pridelka suhih češpeli. Po sedanjih cenitvah bosta imeli Bosna in Srbija letos 4500 vagonov suhih češpeli. Za ostale pokrajine še ne obstoje nikake cenitve. Računa se da bo vseh suhih češpeli v naši državi okrog 6500—7000 vagonov in da je od te količine doslej prodanih v inozemstvo na termin okrog 2000 vagonov.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. t. m. ponudbe za dobavo papirja: do 25. t. m. za dobavo kavčukovega platna in za dobavo raznih vrstarskih izdelkov; do 29. t. m. za dobavo cevij iz medenine; za dobavo strojnih jermenov ter dobavo drebnega zrnatega železa. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije.

Dobava. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave okroglega železa in martinovega jekla; glede dobave kvadratnega železa in martinovega plovnega jekla; glede dobave koleznih chrobocev; do 29. t. m. ponudbe glede dobave martinovega plovnega železa in glede dobave okroglega železa. Predmetni pogoji so na vpogled pri Ekonomskem oddelku direkcije državnih železnic v Ljubljani. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 3. oktobra pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 87.000 kg okroglega železa; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave kartona za biljete; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave svilov, svilovne pločevine, svilovnih cevij in pocinkane pločevine; 5. oktobra pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave jeklenih ognjenih cevij; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave rebaste pločevine; 6. oktobra pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave krtic, modre galice in salmiakove soli; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave krp in bombaž ter glede dobave jeklene žice, jeklene pločevine in jeklni kroglice; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave drv: 7. septembra

pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave strojev. — Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Mednarodni sejem v Frankfurtu ob Meini (3. do 7. oktobra) Tehnični sejem (od 2. do 7. oktobra) Za obiskovalce tega sejma bo na razpolago od Dunaja naprej poseben seimski vlak z 25% znižanjem vožnje. Vlak odhaja dne 1. oktobra ob 23. s kolodvoru Wien-Westbahnhof. Legitimacije in vse informacije se dobe pri tvrdki Milinković & Co., Ljubljana, Prešernova ulica 7., ki preskrbi tudi znižani nemški vizum na potnem listu.

Nazadovanje pomorskega prometa v tržaškem pristanišču. V prvih treh mesecih t. l. se je v tržaškem pristanišču izkrcalo 4,72 milijona metriskih stotov, vkrcalo pa 2,76 milijona metriskih stotov blaga. Celokupni promet je torej dosegel 7,48 milijona metriskih stotov napram 8,02 milijona metriskih stotov v enakem času lanskega leta. Letošnji promet je torej nazadoval za preko pol milijona metriskih stotov ali za okrog 6,7 odstotka.

Vest o moratoriju za celo Poljsko. Iz Varšave poročajo: Trgovstvo Lodza je sklenilo glede na katastrofalni položaj poljske trgovine predlagati trgovcem cele Poljske prostovoljni moratorij.

Borze

17. septembra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja druge ponudbe in v oklepajih kupciške zaključke). Vrednote: Invest. pos. 79,50 — 0. Vojna škoda 0—340, zastavni listi Kranj. deželne banke 20—25, kom. zadolžnice Kranjske dež. banke 20—25. Celjska posojilnica 201—202 (201). Ljubljanska kreditna 225—240, Merkantilna 101—105, Prastredion 910—0, Strojne tovarne 100—0, Trbovlje 380—390, Vevče 120—0, Nihag 38—41, Stavb na družba 165—180. — Blago: les: smrekovi ali jelovi hlodi, fco nakladalna postaja 220—0; deske pod mero, 25 mm, fco meja 495—0; madrieri, 75—220 mm, 4—8 m dolž., monte, fco meja 585—595; bukova drva, 1 m dolžine, suha, fco nakladalna postaja 5 vagonov 17,50—17,50; (17,50); poljski pridelki: pšenica: baška, fco naklad., postaja 0—255, domača, fco Ljubljana 250—0; turščica slav., fco Postojna tranz., 1 vagon 224—224, (224); oves slavonski, par. Ljubljana 0—175; bučne peške, orig, fco naklad., postaja 0—390; laneno seme la, fco Ljubljana 550—0.

ZAGREB. Tržišče bančnih papirjev je tudi danes obdržalo svojo čvrsto tendenco. V glavnem so vsi papirji, ki so bili trgovati poskočili za več točk, tako Eskomptna, Hipo, Jugo, Obrtna, Prastredion in Srpska. Industrijski papirji so bili tudi danes zanemarljivi. Edino Sečera se je proti koncu nekoliko okrepila. Zaradi večjega povpraševanja se je okrepil tudi tečaj investicijskega posojila, ki je bilo likvidirano po 82. Agrarne so bile istotako likvidirane po višjem tečaju, in sicer po 54. Vojna škoda se je takoj v začetku sestanka začela trgovati po 344—345, a je kmalu potem popustila na 339, ob koncu celo na 334. — Dinar je davi neznanost popustil. V Zagrebu ni bilo večjih sprememb. V začetku sestanka je bilo večje povpraševanje, dočim se je proti koncu čulo v glavnem blago. Tečaj vseh deviz so se gibali na večerajšnji višini: le Italija je zaradi svojega mednarodnega oslavljenja popustila tudi v Zagrebu in Svica se je proti koncu okrepila. Narodna banka danes ni nastopila. Prometi je tudi danes znašal okrog 7,2 milijona Din. Notirane se devize: Dunaj 787—797, Berlin 1332—2342, Bruselj 250—254, Italija izplačilo 228,83—231,23, London izplačilo 271 in pet osmink — 273 in pet osmink, Newyork ček 55,85—56,45, Pariz 264—268, Praga 165,68—167,68, Svica 1081—1089; valute: dolar 55,15—55,75, nemške marke 1315—1325, lire 226,3—228,7; efekti: bančni: Centro-Trzo, likvidirano po 11, Eskomptna 144—145, Poljedelska 21—22, Kreditna Zagreb 139—140, Hipo 74—75, Jugo 120—122, Ljubljanska kreditna 220—0, Obrtna 99—100, Prastredion 978—985, Slovenska 65—66, Srpska 140—142; Industrijski: Eksploatacija 50,5—51,5, Dubrovačka, likvidirana 600, Sečera 520—550, Gutmann 420—430, Slavonija 51—52, Trbovlje 380—390, Vevče 125—0; državni: investicijsko posojilo, likvidirano 82, agrarne, likvidirane 54, Vojna škoda, promptna 337—338, za september 338—339, za oktober 340—342.

BEograd. Devize mlačne. Notirajo: Amsterdam 2255—2265, Dunaj 792—794, Berlin 1337—1339, Budimpešta 0—0,079, Bukarešta 2675—2725, Italija 2295—2305, London 27275—273 Newyork 56,2—56,25, Pariz 265,25—266, Praga 166,5—166,75, Svica 1085—1087.

CURIL. Beograd 9,225, Berlin 1,2330, Newyork 518,125, London 25,1125, Pariz 24,415, Milan 21,10, Praga 15,35, Budimpešta 0,007260, Bukarešta 2,50, Varšava 87, Dunaj 73, Sofija 3,375.

TRST: efekti: obligacije Juljske Kraljevine 68,40, Zivnostenska 290, Assicurazione Generali 5725, Dalmacija 290, Oceanica 165, Split cement 435, Krka 340; devize: Beograd 48,50 — 43,80, Dunaj 342 — 352, Budimpešta 0,0335 — 0,0350, Praga 72,50—73, Bukarešta 10,50 — 11,25, Pariz 115—115,50, London 118,40 — 118,80, Newyork 24,40 do 24,55, Curil 471 — 475; valute: dinarji 43 — 43,75, 20 zlatih frankov 93 — 97, zlatna lira 474,80.

DUNAJ. Beograd 12,60 — 12,64, Berlin 168,60 — 169,20, Budimpešta 99,28 — 99,68, Bukarešta 3,34 — 3,36, London 34,37 do 34,47, Milan 28,92 — 29,04, Newyork 708,79 do 711,25, Pariz 33,42 — 33,58, Praga 21,0050 — 21,0850, Sofija 5,13 — 5,17, Varšava 118,75 — 119,25, Curil 136,82—137,32; dinarji 12,55 — 12,61.

PRAGA. Beograd 60,32, Curil 652,75, London 163,75, Newyork 33,75, Dunaj 476,625

BERLIN. Beograd 7,48, London 20,335, Newyork 4,195, Curil 80,99.

LONDON. (Opoldne) Beograd 272, Newyork 484,71, Italija 118,93, Svica 25,11.

NEWYORK. (Zaključno po borzi 16. t. m.) Beograd 1,78, London kabel 484,68, Svica 19,30, Italija 4,06, Dunaj 14,25.

Sokol

Sokol Grosuplje izreka svojo najiskrenejšo zahvalo vsem onim svojim prijateljem, ki so na ta ali oni način pripomogli, da je naša obletnica dne 8. t. m. v moralnem in gmočnem oziru tako slajno uspela. Nemoč nam je zahvaliti se vsakemu posamezniku, preveč Vas je bilo. Čutilno se dolžne izreči toplo zahvalo bratom in sestram iz Ribnice, ki so nas v tako velikem številu posetili in nam radevolje posodili potrebno orodje. Presrečna hvala tudi vsem drugim za sodelovanje, kakor tudi vsem darovalcem dobrotkov za srečolov, sestram in prijateljicam iz Grosuplje za darovano pecivo in jestvine. Veseli nas in ponosni smo pa prav posebno na naše preprosto ljudstvo, katero nas je v tako ogromnem številu poselilo. Za nas je to dejstvo najlepše plačilo. Marsikateri izmed vas ni naš izrazit pristaja ve pa srcu centu naše delo za dobrobit vseh in to nas veseli. Ob naši ustanovitvi se nam je proročevalo, da nastane radi nas prepri in sovraštvo med sovaščani. Teda zgodilo se je ravno nasprotno. Celo preteklo leto ni bilo ne prepri ne sovraštva med nami in na praznik 8. t. m. ste pokazali, da Vas ne premoti nobena hujškarja. Mi pa hočemo neumorno delati naprej po jasno začrtani poti, dokler ne bomo vsi združeni pod okriljem našega Sokola. Vsem tistim pa, ki hočejo ali nameravajo kaliti mirno sožitje in Grosupljam, povemo, da se jim to nikdar ne posreči, kajti sokolska ideja pri nas napreduje in sovraštvo do bližnjega v naših srcih nima prostora. Naj še pripomnimo, da nas je v četrtek zapustil naš prvi načelnik brat Simončič. Odšel je v Ljubljano. — Dragi Vladimir, ti si res odšel, toda Tvoje delo in sad Tvojega dela ostane med nami in nadaljevali bomo Tvoje delo po naših skromnih močeh. Poplačati Ti Tvojega dela ne moremo, plačilo Ti naj bo zavest, da bo seme, ki si ga sejal med nami, obrodilo stoteren sad. Še enkrat hvala vsem! — Zdravol! — Odbor.

Službene objave LHP.

(Iz seje upr. odbora 17. IX. 1925.)

Na zadnji seji izbranih terminov prvenstvenih pomladanskih tekem A. S. K. Primorje se je anuliralo.

Vsi sodniški kandidati se obveščajo, da se vrši dne 27. t. m. v Ljubljani hazenska tekma, pri kateri se bodo polagali sodniški izpiti. Prijavnina znaša 30 Din.

Citajo se: za ASK. Primorje: Pavla Sever, Marija Kump; za SK. Ilirijo: Vilma Koželj. Tajnica.

Službene objave LHP.

Sportna razstava v Ljubljani. Sportno razstavni odbor obvešča vse sportnike, da se odpravi v nedeljo ponovno sportna razstava ter bo odprta vsak dan popoldne od 1 do 6. zvečer, ob nedeljah pa ves dan od 8 ure zjutraj do 6. ure zvečer. Razstava se je pregrupirala ter izpopolnila s skavtsko razstavo, tako da bo nudila interesantno sliko tudi za one, ki so razstavo že videli.

Sportno razstavni odbor je s tem ugodil splošno izraženi želji, da bi se omogočil obisk razstave vsem krogom ter da bi se omogočilo razstavo temeljito ogledati, kar je bilo v velesejskem vrvenju precej težko.

Motorske dirke za prvenstvo Jugoslavije. Priredil v nedeljo, 27. t. m. na dirkališču v Cernomeru v Zagrebu Motosavez v Ljubljani. Dirke bodo prva prireditev svoje vrste v naši državi ter bodo prvič motociklisti tekmovali za ponosni naslov državnega prvaka. Zbrani bodo pri tej priliki najboljši motociklisti države ter bo istočasno na prireditvah vsa elita motociklistov.

Motoklub «Slovenija». V nedeljo dne 20. t. m. se vrši na Vrhniki kolesarska dirka za državno gorsko prvenstvo. Ob tej priliki priredi Motoklub «Slovenija» izlet na Vrhniko. Sestanek in skupni odhod izpred kavarnе Evropa ob 1. uri popoldne. — Predsednik.

Kolesarski podsežek Slovenije. V nedeljo dne 20. t. m. kolesarska dirka za državno gorsko prvenstvo na Vrhniki. Zmagovalec prejme častni pokal vrhnikiških sportnih dam in gospodov. Pokal je razstavljen v trgovini Magdič. — Upravni odbor.

A. S. K. Primorje, kolesarska sekcija razpisuje za v nedeljo dne 20. t. m. ob priliki državnega «Gorskega prvenstva» na progi Vrhnika-Logatec istočasno klubovo prvenstvo, in sicer se smatra prvga člana kluba, dosepelega na cilj pri državnem prvenstvu, za prvaka kluba. Nagrade so sledeče: I. kolajna in diploma, II., III., IV. in V. kolajne. Prijavnina prosta. Prijave sprejema g. Fran Brumat, nač. sek. do sobote zvečer v kavarni «Zvezda».

Službeno iz L.L.P. Razpis srednješolskega mitinga se v toliko izpremeni, da se ne kvalificirajo doseženi rezultati po tabeli, ki je bila objavljena, ampak po doseženih mestih in sicer šteje I. mesto 5, II. 3 in III. 1 točko. Toliko v vednost vsem tekmovalcem. Istočasno se opozarjajo vsi zavodi, da je danes zadnji dan za oddajanje prijav. Naknadne prijave se sprejemajo le proti dvojni prijavnini. Miting se vrši na prostoru A. S. K. Primorje, popoldne ob 10. uri in popoldne ob pol 15. uri. — Tajnik II.

S. K. Ilirije nogometna sekcija. Danes ob 17. trening I. moštva in rezerve, po treningu sestanek I. moštva radi nedeljske tekme. Sestava moštva za tekme za olimpijski fond v garderobi. — Načelnik.

Ilirija juniori in S. K. Krokovo igra v nedeljo ob 10.30 na igrišču Ilirije prijateljsko tekmo.

Celovec: Beljak. Prošlo nedeljo je reprezentanca Celovca porazila reprezentanco Beljaka s 6:4.

Avstrija: Madžarska. Avstrijski nogometni savez je v svoji seji v sredo sklenil, da bo avstrijsko moštvo odpotovalo v Budimpešto. Definitivna sestava moštva je sledeča: Aigner-Rahner, Musil-Kurz, Resch, Nietsch-Viertl, Horvath, Hafid, Wieser, Wessely.

Schaffer češkoslovaški državljani. Budimpeštanski «Nemzeti Sport» objavlja, da je «kralj nogometašev» Alfred Schaffer postal češkoslovaški državljani in da bo že 11. oktobra igral v nogometni reprezentanci Češkoslovaške proti Madžarski.

Službene objave LNP.

Tekme olimpijskega fonda se odigravo v soboto 19. IX. Ilirija rez.: Primorje rez. na igrišču Ilirije ob 16.30 in v nedeljo 20. IX. Ilirija: Hermes ob 14.30 in Jadrani: Primorje ob 16.30 tudi na igrišču Ilirije. Vsa ob imenovanih klubov mora postaviti po tri reditelje z oznaki, in to za čas obeh tekem.

Trem igralcem Primorja: Anžlovar, Nežmah in Čeholinu se dovoljuje nastop dne 19. septembra.

Citajo se igralci s pravom nastopa kot sledi: za Primorje: Anžlovar Karl, Nežmah Iv., Čeholin vsi 23. IX.; za Slovan: Carl Jože, Zuccato Remigij 23. IX., Gaberšek Viktor 20. III. 1926; za Hermes: Ahlin Ciril 23. IX.; za Red Star: Bučar Rudolf, Scholzeznik Fr., Ror Mals vsi 23. IX.; za Atletik Sport Klub Gražner Ervin, Vrečko Rudolf, Janeschitz

Vremensko poročilo

Ljubljana, 17. septembra 1925.

Ljubljana, 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Pada: ne mm
Ljubljana . . .	7.	769 0	57	brezv.	megla	
Ljubljana . . .	14.	764 7	17 0		več obl.	
Ljubljana . . .	21.	763 1	13 7	br. zv.	obl.	
Zagreb	7.	767 7	7 0	jug	jas.	
Beograd	7.	766 9	8 0	jug. zap.		
Dunaj	7.					
Praga	7.	766 4	40		več. jas.	
Lačnost	7.					

Solnce vzhaja ob 5:40 zahaja ob 18:8, luna vzhaja ob 4:36, zahaja ob 18:11.

Barometar na stanovit, temperatura v 8 a.

Dunajska vremenska napoved za tedej: Malo oblačno, toplejš.

N. Gogolj:

Soročinski sejem

II.

Gotovo se vam je že pripetilo, da ste slišali oddaleč valeči se vodopad, ko je vznemirjena okolica polna hrupa in se kaos čudnih, nejasnih glasov nosi kot vihra pred vami. Kajne, da vas enaki občutki trenutoma obhajajo v vihri kmetskega sejma, kadar se vse ljudstvo zraste v eno samo ogromno počest in se z vsem svojim truplom premika po trgu in tesnih ulicah, kriči, go- goče, hrumi? Hrup, kreg, mukanje, blejanje rjovenje, — vse se zlija v eno samo nestrojno govorico. Voli, vreče, seno, cigani, lonci, babe, poprnjaki, če- pice — vse je jarko, pestro, nestrojno, se vrti in hiti v gručah pred očmi. Raz- noglasna govorica duši druga drugo in niti ena beseda se ne iztrga, ne reši iz tega potopa, niti en krič se ne izgovori jasno. Edino le tleskanje v roke kupcev se sliši z vseh strani sejma. Vozovi se lomijo, železo zveni, na tla metane de- ske ropočajo, in omamljena glava ne vé, kam naj se obrne. Naš kmet s črno- obrvo hčerko se je že zdavnaj prerival med ljudmi: pristopil k nemu vozu, otipaval drugega, primerjal cene; med- tem pa so se njegove misli neprestano vrtile okoli desetih vreč pšenice in sta- re kobile, ki jih je pripeljal na sejem. Obraz njegove hčerke je razodeval, da ji ni baš prijetno smukati se okoli vo- zov z moko in pšenico. Tja jo je vleko, kjer so bili pod platnenimi šotori oku- sno razobešeni rdeči trakovi, uhani, svinčeni, medeni križi in dukati. Ven- dar je našla tudi tu dosti predmetov za opazovanje: izredno smešno se ji je zdelo, kako sta si cigan in kmet tolkla v roke in pri tem sama vzdikala od bo- li, kako je pljan žid tepel babo, kako je moskal, gladeč z eno roko svojo ko- zjo brado, z drugo... No, tedaj je začu- tila, da jo je nekdo potegnil za vezenj rokav srajce. Oglevala se je — in mlade- nič v beli svitki, z jarkimi očmi, je stal pred njo. Vse žilice so se ji zdri- nile in srce ji je bilo tako kot še nikdar, kot še v nobenem veselju, nobenem gorju: i čudovito i drago ji je bilo in sama si ni mogla razložiti, kaj se je go- dilo z njo.

«Ne boj se, srčice, ne boj se!» ji je govoril polglasno ter jo prijel za roko, «ne porečem ti ničesar slabega!»

«Nemara mi res ne porečeš ničesar slabega,» je pomislila lepota. «vendar tako čudno mi je... to je gotovo izku- šnjavec! Saj sama veš, da se ne spodo- bi... vendar pa ti ni moči odtegniti mu roko.»

Kmet se je ozrl in hotel hčerki nekaj reči, toda neke na strani se je začela beseda «pšenica». Ta magična beseda je povzročila, da se je takoj pridružil dvema glasno govorečima trgovcema in pozornosti, ki ga je prikovala k nji- ma, že ni moglo nič več odstraniti. Evo, kaj sta govorila trgovca o pšnici.

III.

«Torej misliš, rojak, da pojde slabo naša pšenica?» je govoril človek, ki je izgledal kot kakšen na sejem došli me- ščan, prebivalec kakkega trga v s kolo- mazom zamazanih in zamasnih bla- čah iz pisane platna, drugemu v mo- dri svitki, tupatam že z zaplatami, in z ogromno bulo na čelu.

«Niti ni treba misliti. Zadržnem naj si na vrat zanjko in bingljam naj na tem drevesu kot klobasa v koči pred Boži- čem, ako prodava vsaj eno merico.»

«Komu to poješ, rojak? Saj ni nihče pripeljal razum naju,» ga je zavrnil člo- vek v pisanih hlačah.

«Govorita, kar hočeta,» si je mislil oče naše lepote, ki ni preslišal niti be- sedice pogovora obeh trgovcev, «jaz pa imam deset vreč na razpolago.»

«Saj pravim, kjer ima vrag svoje krepčije vmes, ne pričakuj ničesar pri- da kot ne od lačnega moskala,» je re- kel pomenljivo človek z bulo na čelu.

«Kakšen vrag?» je povzel človek v pisanih hlačah.

«Ali si slišal, kaj se pomenkujejo lju- dije?» je nadaljeval z bulo na čelu ter uperil od strani vanj svoje mračne oči.

«Nu!»

«Nu, lej, nu! Prisednik, naj bi si nik- dar več ne brisal ustnic po gospodski sli- vovki, je določil za sejem proklet pro- stor, na katerem ne prodaja niti zrna, čeprav počiš. Ali vidiš tisti-le stari, po- drti skedeni, ki stoji pod goro, v tam-le?» (Tu se je zvedavi oče naše lepote pomaknil še bliže in se očividno ves predal pozornosti). «Vidiš, v ti- stem skednju uganja hudič svoje grdo- blje, in še nobeden sejem na tem pro- storu ni imel dobrega konca. Včeraj po- zno zvečer je šel mimo občinski pisar in glej — skozi lino se je pokazal svi- nski rilec in tako zakrutil, da so mu kar

mravljlaci zagomazeli po hrbtu. Navse- zadnje se pa spet prikaže rdeča svit- ka!»

«Kakšna rdeča svitka?»

Tu so našemu pozornemu poslušalcu kar lasje šli pokoncu. Ves v strahu se je okrenil in zagledal, kako sta njegova hčerka in mladenič mirno stala, obie- majo se in napevajo si nekatere ljube- zenske pravlice, pozabivši na vse svit- ke na svetu. To je razoršilo njegov strah in mu vrnilo prejšnjo brezskrb- nost.

«Ehe, he, he, rojak, ti si na minister v objemanju kot vidim! Jaz pa sem se šele četrti dan — o poroki naučil obie- mati svojo pokojno Hvesko, pa še to po zaslugi kuma: bil mi je drag, pa me je naučil.»

Mladenič je takoj opazil, da oče nie- gove miljenke ni baš posebno zvita gla- va, in jel v misli sestavljati načrt, ka- ko bi si ga pridobil.

«Gotovo me ne poznaš, dobri mož, jaz na sem te precej spoznal.»

«Morebiti.»

«Ako hočeš, pa ti povem ime, prilimek in še kaj: zovčeš se Sopolij Čerevik.»

«Tako je, Sopolij Čerevik.»

«Dobro me poglej, ali me ne spo- znaš?»

«Ne, ne spoznam. Ne zameri, če ti povem: svoje žive dni sem videl že to- liko obrazov, da naj si jih vrag vse za- pomni!»

«Zal, da se ne spominjaš Golopupen- kovega sina!»

«Mar si ti Ohrimov sin?»

«Kdo pa? Kvečjemu sam škrt, ako ne on!»

Tedaj sta se prijatelja prišla za šap- ke in začelo se je pravo polbovanje. Naš Golopupenkov sin pa je, ne da bi zamudil časa, še tisti trenutke sklenil naskočiti svojega novega znanca.

«Nu, Sopolij, evo, kot vidiš, s tvojo hčerko sva se tako vzljubila, da bi ho- tela večno živeti skupaj!»

«Kaj, Paraska,» je rekel Čerevik s smehom obrnivši se h hčerki, «kaj, ali bi se nemara res, kot govore, rada... da bi se vidva res rada pasla na eni travi? No, kar udariva! Zdal pa, novo- izbrani zet, boš dal za njačo!»

In vsi trije so se kmalu znašli v iz- vesni krčmi — pod šotorom pri židov- ki — opremljeni z mnogobrojno flotilo steklenic, butilk in stekleničic vsake vrste in velikosti.

«Oho, ti ga na znaš, to mi je na všeč!»

Je govoril Čerevik že nekoliko dobre volje in videč, kako je njegov bodoči zet nalič vrček pol kvarte visok, ga iz- pil do dna, ne da bi se namršil, in ga zalulil nato po tleh, da se je razbil na kose. «Kaj praviš, Paraska? Kaj ne, kakšnega ženina sem ti dobil! Poglej, poglej, kako imenitno ti vleče žganje!» In nasmihal se in zibaje se je od- pravil z njo proti domu: naš mladenič pa jo je malimik svojicam s krasnim blagom, v katerih so se nahajali trgov- ci celo iz Gadjaja in Mizgoroda, dveh znamenitih mest poltavške gubernije, da si izbere lepo leseno pipico, gžda- linsko okovano z medjo, rdeč robec s cveticami in šapko za poročno darilo tustu in vsem, komur je treba.

IV.

«Ženka, hčerki sem pa našel ženina!»

«No, pa je res pravi čas iskati ženi- ne! Bedak bedasti! Gotovo ti je bilo že ob rojstvu napisano, da boš bedak in ostaneš bedak. Kle si vendar videl, kje si vendar slišal, da bi pošten človek te- kal za ženini? Rajši bi pomislil, kako boš pšenico spravil v depar. In pa tudi ta tvoj ženin mora biti imeniten! Go- tovo je največji capin med vsemi go- lobradci.»

«E, pa vendar ne! Da bi ga vidi- kakšen fant ti je! Samo svitka stane več kot tvoja zelena lopa in rdeči škor- nji. In kako imenitno ti vleče žganje- co!... Vrag me vzemi s teboj vred, če sem že videl, da bi fant na dušek iz- praznil pol kvarte, ne da bi se namr- šil!»

«O, seveda! Da je le nitanc in pote- pin, pa mu je že všeč. Stavim, če ni to ravno tisti capin, ki se je zadržal v nas na mostu! Škoda, da mi še doslej ni prišel pred oči! Bi mu že pokazala!»

«No, Hivoja, čeprav bi bil tisti, zakaj neki je capin?»

«E, zakaj je capin? Ah, ti buča praz- na! Slišiš! Zakaj je capin? Kam si ven- dar v takih neumne svoje oči, ko smo se peljali mimo mlinov? Ako bi makar tu-le, pred njegovim s tobakom zama- zanim nosom razžalili njegovo ženo, bi si ne storil čisto nič iz tega.»

«Vendar ne vidim v nem ničesar sla- bega, imeniten fant je! Razum tem- ti je za hip zalepil obraz z blatom.»

«Oho, kot vidim, me ne pustiš do be- sede! Kaj pa to pomeni? Od kedaj na to? Gotovo si se ga že navlekel, ne da bi kaj prodal!»

Tu je naš Čerevik že sam opazil, da

se je že preveč razgovoril, in v na- glič zakril svojo glavo z rokami brez dvoma domnevala, da razbena soži- teljica ne zamudi prilike zagrebsti se v njegove lase s svojimi sonroškimi krepčiji.

«Hudič! Tu jo imaš, svatbo!» si je mislil umikaše se sopregi, ki je slišal vanj. «Moral bom odreči prstenjaku brez vsakega vzroka. Gospod moj Bog, čemu pošiljaš tako nesrečo na nas greš- nike? Že itak je dosti nepotrebnega na svetu. Ti si pa zaplodil še žene!»

V.

Raztreseno je zrl mladenič v beli svit- ki, na svojem vozu sedé, na množico, ki je zamolklo hrumela okoli njega. Trudno solnce se je poslavljalo od sve- ta, mimo odplamevši svoje poldne in jutro, in vgašajoči dan se je zabujal v jarko rdečilo. Oslepljajoče so se bleščali vrhovi belih šotorov in stojnic, obse- vani od jedva opaznega ognjeno-rožna- tega svita. Sipe na kupu navaljenih oknic so žarele, zelene steklenice in ku- pe na mizah krčmaric so postale ognje- ne; kupi dinj, lubenic in buč so se zdeli vlitii iz zlata in temne medu. Govorjenje je vidno postalo redkeje in bolj za- molklo, in utrujeni jeziki barantali, kmetov in ciganov so se premikali bolj leno in počasneje. Tu pa tam se je za- bliščala luč in prijetno dšči vonj ku- hajočih se cmokov se je širil po potika- vajočih ulicah.

«Čemu si tako otožen, Gricko?» je zaklical visok zagorel cigan in udaril po rami našega mladeniča. «No, prodaj vo- le za dvajset!»

«Tebi samo voli in voli rojijo po gla- vi. Vaše pleme ti gre samo za dobič- kom, kje bi poštenega človeka preva- rilo in ogoljufalo.»

«Fel te bodi, vrag! Tebe na ima res pošteno! Nemara prav iz jeze, da si si sam naprtil nevesto?»

«Ne, to ni moja navada. Jaz držim svojo besedo: kar napravim, to drži za vedno. Mirmrač Čerevik, ta očividno nima vesti niti za las. Da le besedo in jo spet preklical... Pa čemu bi valil krivdo nani, ki je pani in nič drugega. Vse to je delo stare čarovnice, ki smo jo danes s fanti na mostu prav pošteno ozmerjali! Eh, da sem car ali mogočen gospod, pa bi prvi pobesil vse one tep- ce, ki se dovolijo brzdati babam...»

«Ali daš vole za dvajset, ako pripra- vimo Čerevika, da nam odda Para- sko?» (Dalle prih.)

„L U K U L O“ dišave v zavojih so najboljše!!

RENAULT avtomobili

danes neprekosljivi

za avto-takse, potnike in zdravnike in kot osebni, tovorni in avtobus-vozovi ker so najsolidnejši, najtrpežnejši in najcenejši pri uporabi.

Zastopstvo za Slovenijo

A. Lampret, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

4872-a

Žagovodja

na večjo električno žago, zmožen vseh po- pravil polnojarmenikov z večletno prakso se sprejme.

Ponudbe na

5323a

Franc Dolenc, Jesna industrija, Skofja Loka.

Ravnateljstvo rudnika Trboveljske premogokopne družbe v Kočevju javlja tužno vest, da je njen dolgoletni, vestni nastavljenec gospod

Ivan Nick

danes po dolgi, težki bolezni preminul.

Blagega pokojnika ohranimo v dobrem in častnem spominu.

V Kočevju, dne 16. septembra 1925.

Prevodna literatura

Anatole France-Debeljak, Pingvinski otok.

Broš. Din 18.—, vez. Din 24.—, pošt. Din 1.50

Andrejev-Vidmar, Plat zvona.

Broš. Din 14.—, vez. Din 20.—, pošt. Din 1.50

Andrejev-Vidmar, Povest o sedmih obehseh.

Broš. Din 16.—, vez. Din 22.—, pošt. Din 1.50

Barbusse-Debeljak, Ozenj.

Broš. Din 30.—, vez. Din 38.—, pošt. Din 2.50

Bartošek, Moderna družba in cerkev.

Din 5.—, pošt. 50 p

Cervantes-Sorli, Tri novela.

Broš. Din 10.—, vez. Din 16.—, pošt. Din 1.25

VI. Corović, Rasa in vera v srbski prošlosti.

Broš. Din 7.—, pošt. 50 p več

Coster-Debeljak, Ulensciezel. Roman.

Broš. Din 60.—, vez. Din 70.—, pošt. Din 3.—

A. Čehov, Sosedje in druge novele.

Broš. Din 10.—, vez. Din 16.—, pošt. Din 1.25

Čika Jova Zmaj - Gradnik, Kalamandrita.

Otroške pesmi.

Vez. Din 12.—, pošt. Din 1.—

Čika Jova Zmaj - Gradnik, Pisani oblaki.

Vez. 14.—, pošt. Din 1.—

Dokumenti o jadranskem vprašanju.

Broš. Din 7.—, pošt. Din 1.25

Dostojevski-Lestviz, Best. Roman.

Broš. Din 40.—, vez. Din 52.—, pošt. Din 4.—

Filip Dominik - Bradoč, Kako so se vrati ženili. S slikami.

Broš. Din 35.—, vez. Din 35.—, pošt. Din 1.50

Fogazzaro-Budal, Svetnik.

Broš. Din 64.—, vez. Din 72.—, pošt. Din 2.50

Goncourt-Buddi, Dekle Eliza. Roman.

Broš. Din 12.—, vez. Din 18.—, pošt. Din 1.25

Hobhouse, Liberalizem.

Din 30.—, pošt. Din 1.50

Hurban Vajanski-Fr. Albrecht, Leteče senice.

Broš. Din 22.—, vez. Din 28.—, pošt. Din 1.50

Ibsen-Mole, Gospa z moria.

Broš. Din 18.—, vez. Din 24.—, pošt. Din 1.75

Nejedly, Smetana.

Broš. Din 30.—, pošt. Din 1.—

Vse tu navedene knjige razpošilja

knjižarna TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani

Prešernova ulica šte. 54.

Nušič-Govekar, Navaden človek. Šala v treh

dejanjih. 10 oseb.

Din 7.—, pošt. Din 75 p

Nušič-Govekar, Narodni poslanec. Komedija.

Broš. Din 18.—, pošt. Din 75 p

Petrovič, Ploha. Vesela vaška igra v treh

dejanjih. 8 oseb.

Din 11.—, pošt. Din 75 p

Puškin-Priljati, Kapetanova hči. Povest.

Broš. Din 24.—, vez. Din 29.—, pošt. Din 1.25

Schönherr-Skrbinšek, Zemlja. Komedija v

3 dejanjih.

Broš. Din 15.—, pošt. Din 75 p

Shakespeareova dramatična dela. Prevel

Oton Župančič.

Sen krojne noči.

Broš. Din 15.—, vez. Din 21.—, pošt. Din 1.25

Macheth, Zaloigra.

Broš. Din 15.—, vez. Din 21.—, pošt. Din 1.25

Othello, Zaloigra.

Broš. Din 23.—, vez. Din 29.—, pošt. Din 1.25

Sienkiewicz-R. Molé, Z ognjem in mečem.

Roman.

Broš. Din 106.—, vez. Din 120.—, pošt. Din 5.50

Sienkiewicz-R. Molé, Potop. Roman (Izhaja

v snopcih.)

Stojanović, Kumanovska bitka.

Broš. Din 30.—, pošt. Din 1.—

Stibriš-Glonar, Simon Gregorčič.

Broš. Din 15.—, vez. Din 18.—, pošt. Din 1.50

Strug-Mazi, Jutri.

Broš. Din 12.—, vez. Din 18.—, pošt. Din 1.50

Svoboda-Govekar, Poslednji mož.

Broš. Din 14.—, pošt. Din 75 p

Stolba-Govekar, Stari grehi. Veseloigra v

treh dejanjih. 9 oseb.

Din 8.—, pošt. Din 75 p

Thoma, Lokalna železnica. Komedija v treh

dejanjih. 15 oseb.

Din 13.—, pošt. Din 75 p

Zeyer-Bradoč, Tri legende o razpeli.

Din 20.—, pošt. Din 1.25 p

Eidni neslišni pisalni stroj

L. C. Smith & Bros, Mod. 8.

L. BARAGA, LJUBLJANA, Sebeburgova ulica št. 6 t.

Telefon št. 980

Telefon št. 970.

MELLE ISABELLE LEMAIRE

Frančiškanska ulica 6

recommence ses leçons le

22 septembre

Kamnoseška industrija

ALOJZII VODNIK

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 28-34

Stalna zaloga čez 300 modernih strojev

Izdelava rodninskih grobnic, mavoljev,

alza lev in vseh cerkvenih ter stavb h

del, Marmorne plošče v vseh barvah za

polštvo, tigo line, mesne Stikalne

plošče za elektriko, obli ga sten i. t. d.

po zmerni cenl. 177-a

Roman

La D'ne de Monsoreau

(Zvestoba do groba)

ki so ga „Jutrovi“ čitatelji čitali z iz-

redno napetim zanimanjem

je izšel

Naroča se ga v uravi „Jutra“

v Ljubljani, Prešernova ul. 4

Broširan stane Din 45—

Vezan v polplatno Din 55—

Vezan v platno Din 65—

Kaj piše kritik o knjigi:

Roman je poln divne stare romantike, ki

je ni več v modni literaturi. Toda mo-

dri njen cvet še vedno dehti, še vedno

se pri takšnem čitvu člove nečne oči, in

tudi debeločrne si bralce ne more knji-

gočiti neoprebrne. Slovenski prevod bo

v dnevni dobi, ko je tako malo zares

dobrega čitva, trikrat dobrodošli, temboj,

ker je za očinstvo, pa zelo okusno iz-

delano in bogato ilustrirano knjigo cena

prav nizka.